

METAFORUM

NORSK FORENING FOR FAMILIETERAPI

M E T A F O R U M

NORSK MAGASIN FOR FAMILIETERAPI

Medlemsblad for Norsk forening for familierapi NFFT.

Utgis normalt i fire ganger pr. år (januar, april, august, november) med deadline den 1. i måneden før planlagt utgivelse (for augustnr.: 1. juni).
Opplag 1300 eks.

REDAKSJON:

Kari Yvonne Kjølås DDPS, Poliklinikken (PUT), Drammen sykehus,
Klinikk for psykiatri og rus, Vestre Viken HF
Haugesgt. 89 A, 3019 Drammen. Tlf: 32 861700 / 90097996
Mail: kariyk@online.no

Pål Abrahamsen Seilduksinstituttet AS, Markveien 23, 0554 Oslo
Tlf: 952 22 604 Mail: paabraha@online.no

Hilde Ingebrigtsen
Tlf: 950 67 545 Mail: hildeingebrigtsen@yahoo.no

NFFT: NORSK FORENING FOR FAMILIETERAPI
Smedgata 49, 0651, Oslo (merk: NFFT / Metaforum).

STYRET I NFFT:

Pelle Slagsvold Leder.

24SJU Kirkens Bymisjon, Tollbugt.3, 0152 Oslo
Mobil: 91712933 / Jobb: 48890547

Mail: Pelle.slagsvold@bymisjon.no / pelle.slagsvold@nfft.no

Bente Barstad (styremedlem / nestleder)

Familieavdelingen Modum Bad, 3371 Vikersund
Tlf.: 32 74 97 55 / 918 49 236.

Mail: bente.barstad@nfft.no / bentebar@online.no

Jannicke Walther Tindberg (styremedlem)

Familievernkont. Enerhaugen, Smedgata 49, 0651 Oslo, Tlf.: 915 57 508

Mail: jannicke.walther.tindberg@nfft.no

Siv Merethe Myhra (styremedlem)

Kompetansesenter rus, region sør, Borgestadklinikken Blå Kors sør,
Postboks 1 3701 Skien. Tlf.: 99276618

Mail: Siv.myhra@borgestadklinikken.no / siv.myhra@nfft.no

Jarle Svardal (styremedlem)

Homansbyen familiekontor. Oscarsgate 20, 0352 Oslo, Tlf.: 46616660

Alicja Olkowska (varamedlem) RBUP. Postboks 4623,

Nydalen 0405 Oslo. Telefon: 22 58 60 82 / 93036883.

Mail: alicja.olkowska@nfft.no / alicja.olkowska@r-bup.no

Mail: jarle.svardal@nfft.no

Henriette C. Alsing (varamedlem) Ambulant Familieenhet (AFE)

Bjerketun, BUPA, Vestre Viken HF. Tlf. 905164 63

Mail: henriette.alsing@nfft.no

Halvor de Flon (varamedlem)

Diakonhjemmets høgskole

Åsebråten Barne- og ungdomspsykiatriske klinikk,
Åsebråteveien 27.1605 Fredrikstad. Tlf: 95179924

Mail: halvor.deflon@nfft.no / deflon_2000@yahoo.no

SEKRETARIAT

Allan Ettrup Hansen (Daglig leder / regnskaps- og webansvarlig)

Homansbyen familievernkontor, Oscarsgt.20, 0258 Oslo

Tlf: 977 24 2 68 Mail: allan.etrup.hansen@nfft.no

Arne Kallekleiv (Medlemsansvarlig)

Familievernkontoret Øvre Romerike, postboks 202, 2051 Jessheim.

Tlf. 950 72 404 Mail: arne.kallekleiv@nfft.no

Medlemskap i NFFT

kr. 750,- pr år.

Inkludert i prisen er
4 nummer av tidsskriftet
FOKUS PÅ FAMILIEN
og 4 nr. av medlemsbladet

Metaforum

samt rabatter på foreningens
og andre arrangementer.

Bankkonto: 7874 05 96348

ANNONSER TIL METAFORUM

Vi tar gjerne imot annonser om
det som skjer innen feltet,
som kurs, seminarer, ledige
stillinger, bokannonser, viktige
begivenheter og hva det ellers
måtte være.

Prisen er:

¼ side kr. 1000,-

½ side kr. 2000,-

1/1 side kr. 4000,-.

For fargeannonser

Kr. 500,- ekstra pr. annonse

Annonse kun på web

Kr. 2000,-

Annonser for kurs med rabatt for
NFFTs medlemmer er gratis.

Send teksten på e-post

Frister og adresser står øverst på
denne siden.

Forside: Postkort
"Olivenhøsting"

”Ask før eik gir steik” sier et gammelt ordtak, og forsetter med: ”eik før ask gir plask”. I år stemte spådommen her på Østlandet. Asken sprang ut rett før eika – og sommeren ble uvanlig god, i hvert fall juli måned – som er vel passert når dette skrives. De fleste steder i landet har også hatt sine godværsperioder, men når løvet spratt på de store trærne andre steder vet vi ikke så mye om, ei heller hvor mye vekt vi skal legge på slike gamle værtegn. Handler de bare om tro og overtro - eller om gamle observasjoner over tid?

Vi har forberedt innholdet til førjulsseminaret i Gamle Logen i sommer. De siste brikkene kom av ulike årsaker uvanlig sent på plass i år. Tittelen er: ***Mangfold - Verdier og verdighet i møtet med den andre.*** Seminaret finner sted ved slutten av Kierkegaardåret og vi har tatt utgangspunkt i en setning fra hans velkjente utsagn om hjelpekunst: *Hvis det i sannhet skal lykkes å føre et menneske hen til et bestemt sted, må man først passe på å finne ham der hvor han er og begynne der. Dette er hemmeligheten i all hjelpekunst.*

Siden dette også er et år der vi feirer kvinners stemmerett i Norge, har vi valgt to erfarne og kunnskapsrike damer til å bidra disse to dagene i Logen: Gry Stålsett og Fakhra Salimi. De har forskjellig utgangspunkt, men begge vil ta for seg temaer som kanskje ikke så ofte berøres i terapi. Som det står i invitasjonen - som er lagt inn i dette nummeret, vil de bl.a. rette fokus på de utfordringene vi møter med et stadig økende mangfold; om kulturelle forskjeller og likheter i spørsmål om minoriteter og kultur, om tro og religion, familieverdier og kjønn. Hvordan møter vi hverandre - og de økende utfordringene, som terapeuter, helsearbeidere og medmennesker – i vår hverdag. Hvilke tema berører vi og hvilke unngår vi? Hvordan tematisere det vi ofte unngår?

Skuespiller Svein Tindberg vil bidra med refleksjoner en times tid begge dagene. Den ene dagen med utgangspunkt i forestillingen *Abrahams barn* og den andre dagen sammen med to unge fortellere, slampoetene Sarah Ramin Osmundsen og Fredrik Høyer. Vi i Metaforumredaksjonen tillater oss allerede å glede oss til begivenheten som er den 16. i rekken av førjulsseminarer i Gamle Logen – og vi håper å se mange av dere der.

Men før julen igjen er et faktum skal vi nyte en lang, og forhåpentligvis god, høst. For oppdatering om møteplasser, systemiske kafeer og andre arrangementer kan dere gå inn på www.nfft.no og se hva som byr seg. Kanskje skal noen av dere til Istanbul og IFTA-kongressen der – i oktober? *Opportunities in Times of Crisis. The Role of the Family.*

Tankene våre går resten av verden, til økonomiske kriser, konflikter, uro og nød. Noe av dette blir berørt i dette nummeret. I en artikkel av Erling Fidjestøl og Sidsel Ingunn Larsen: ”*Rapport fra Ramallah - håpefullt arbeid med traumatiserte familier*”, om arbeid med pågående traumer.

Det er også aktuelt stoff fra hjemmebane: ”En engel til besvær” ved Olav R. Thelle, om nedleggelsen av tilbud innefor psykiatrien. Tre Reisebrev fra IFTAs verdenskongress i Orlando, referat fra systemiske kafeer, og mange aktuelle bokomtaler.

Takk til alle dere som bidrar til å gjøre bladet til det det er, et mangfold av meninger, opplevelser og inntrykk.

Ha en fin høst -

med verdighet som mantra i våre møter med den/de andre.

Fra oss i redaksjonen.

Hilde

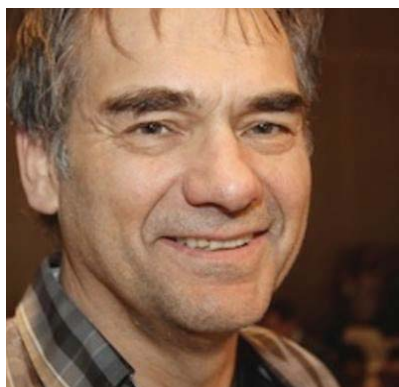
Pål

Kari Yvonne
Ansvarlig redaktør

Styrets side

ORD FRA LEDER:

Pelle Slagsvoll

Hei alle medlemmer og vel møtt til en ny høst!

Når dere mottar dette Metaforum er sommeren over for de fleste av oss og høsten på vei.

Det er en stund siden et nytt styre ble valgt i februar og vi har prøvd å finne vår form. Tre av oss var nye, selv om jeg som leder hadde vært med i et tidligere årtusen. Prøven på om vi har klart det viser seg jo om vi klarer å sy sammen ett godt og engasjerende program for NFFTs to viktige årlige begivenheter, Logen og Vetre. En annen fast begivenhet, Juniseminaret i nord, ble til manges skuffelse dessverre avlyst i år.

I dette nummer kommer annonsen og invitasjonsfolderen for Logen 2013 og seminaret ser ut til å bli slik vi ønsker den skal være, tenksom og dvelende med plass for annerledes stemmer. En Loge-komite fra styret holder tak i dette sammen med "Logens mor" Kari (fra Metaforum red.). De har arbeidet videre med programmet gjennom sommeren. Siste Logeseminar med jubileum sammen med Fokus ble svært godt mottatt, slik de fleste arrangementene der, men vi kan ikke hvile på gamle laurbær.

Vetre har vi noe mer tid til før programmet må være på plass, men vi ønsker fortsatt at det skal være den varmeste og hyggeligste møteplassen for familieterapeuter i Norden. Mange sier det er som å komme hjem og det ønsker vi at det fortsatt skal være. Når jeg i egenskap av leder i NFFT møter representanter for familieterapeuter fra Norden og noen utenom som har opplevd Vetre melder alle at det var ett trivelig sted de gjerne vil oppleve igjen. Vetre-komiteen i styret jobber med dette. En førsteannonsering finner dere i dette nummeret.

I Oslo hvor de fleste i styret holder til har vi også arrangert to systemiske kafeer i løpet av våren og planlegger samme frekvens i høst. Kafeene har vært godt besøkt og med god stemning. Representanter i styret med hjelp fra andre medlemmer står som arrangør. Det arrangeres etter hvert slike kafeer over det meste av landet. Vi undres likevel på om det er noe styret sentralt skulle være behjelpelige med for å dra i gang enda flere slike kafeer andre steder.

Ellers er mange medlemmer og flere fra styret påmeldt til den europeisk konferansen i familieterapi i Istanbul i oktober - i regi av EFTA. Konferansen er annonsert i tidligere Metaforum og ser spennende ut. Istanbul er også ett spennende reisemål i seg selv og vi håper mange engasjerte medlemmer benytter anledningen til å avlegge ett besøk.

Om sommeren skriver pressen om familiekonflikter grunnet *for* mye fritid på *for* liten plass. Håper våre medlemmer har kommet vel gjennom sommeren og ser fram til hverdagen som også har sine lyse sider.

Med håp om en varm og fin sensommer ønsker jeg dere lykke til i det videre arbeidet til beste for individet, familien og deres relasjoner.

Med vennlig hilsen fra Pelle
Styreleder, NFFT

Workshop Vetre 2013
- som ble til en artikkel:

Erling og Sidsel på Vetre 2013

Rapport fra Ramallah - håpefullt arbeid med traumatiserte familier.

Med Sidsel Ingunn Larsen og Erling Fidjestøl
Robust, Kirkens bymisjon

Litt fra workshopen ved Kari Yvonne Kjølås
mer fra reisen og faglig tilnærming ved Sidsel og Erling.

Fra reisen:

Åpningsseremonien i Ramallah, der blant annet "The Norwegian Robust-team" bidro med sang. Fra venstre Harald Øhrn, Erling Fidjestøl, Sidsel Ingunn Larsen, Marianne Bjørnson Roen og Brit Selvik.

Bildet viser arrangørene, fra venstre, terapeut Nihaya Abu Rayyan, direktør og klinisk psykolog Khader Rasras, grunnleggeren av TRC Dr. Mahmud Sehwal, David Denborough og Cheryl White fra Dulwich Centre i Australia.

Foto: Sidsel

FRA ABSTRACT: *Hvordan å arbeide med traumer som både er pågående akutte og nedarvet gjennom generasjoner? Og hvordan holde motet oppe når hele befolkningen er direkte eller indirekte rammet?*

I Ramallah siste oktober arrangerte TRC (Treatment and Rehabilitation Center for Victims of Torture), sammen med Dulwich Centre, kongressen "Narrative Responses to Trauma". I en rekke workshops presenterte de hva som gir dem håp og tro til videre arbeid til tross for de utfordringene de står overfor.

Robust deltok på den drøyt ukelange konferansen og ser fram til å bringe videre inspirerende og oppløftende perspektiver.

Så langt fra abstract og over til fortellingen:

Sidsel og Erling åpner med å synge "Har du fyr".

De forteller først litt om arbeidet ved Robust, som er et forebyggende tilbud for barn, unge og deres foreldre, i regi av Kirkens Bymisjon i Oslo. Helsesøstre, sosiallærere, foreldre, ungdom osv kan ta direkte kontakt. Teamet, som består av fem familieterapeuter, jobber ut i fra en narrativ forståelsesramme; der en bl.a. tenker seg at vår identitet skapes gjennom de historier vi forteller om oss selv, at enhver er ekspert på eget liv og at personen ikke er problemet.

De har også over flere år latt seg inspirere av David Denborough ved Dulwich Centre i Australia og hans kollektive narrative tilnærming. Det handler om å bryte isolasjonen og skape et trygt fundament for samtaler - for grupper som står overfor felles utfordringer, påkjenninger og tap i livet. Ved hjelp av ulike metaforer som Tree of Life, Team of Life, Season of Life, Kite of Life, har han og hans kollegaer inspirert terapeuter i en rekke land, bl.a. i det sørlige Afrika, Pakistan, Afghanistan, Kurdistan, Palestina. Robust har ved flere anledninger prøvd ut denne måten å jobbe på innen sitt arbeidsfelt, bl.a. overfor foreldregrupper, ungdomsmiljøer og skoleklasser. Høsten 2011 inviterte de til åpent seminar med David Denborough om samme tema - i sine lokaler i Norbygata på Grønland. Dette var forløperen til at teamet høsten 2012 ble invitert til Ramallah.

Reisen starter:

De landet i Tel Aviv ved midnatt. Allerede neste morgen møtes alle de 15 utenlandske deltagerne i Jerusalem. Fire jødisk-ortodokse familieterapeuter har tilbudt seg å vise dem Jerusalems gamleby med Klagemuren og deretter det moderne Holocaust-senteret. Det er i avslutningen av den jødisk høytid Yom Kippur og Tabernakelfestival, og dagen avsluttes med et måltid i en Sukkot, stråhytte, til minne om Moses 40 års vandring gjennom ørkenen. Neste dag venter de sekulære terapeutene ved Barcai Institute i Tel Aviv på å fortelle hvordan de jobber bl.a. med ofre etter selvmordsbombere. De ble også vist hjemmet til Israels grunnlegger og første statsleder, sionisten David Ben Gurion. Palestinernes sak og konflikten mellom israelere og palestinere ble ikke nevnt i et eneste møte disse første dagene, forteller Sidsel.

Det er vakter og soldater over alt – og den 723 km muren er fortsatt under utbygging. Familier blir splittet og de så eksempler på folk som ble avstengt fra sine boliger. Et sted var de palestinske barnas skolevei forlenget fra et kvarters vei til tre timer. Muren har også store konsekvenser for bl.a. ambulansene – og fører til unødige tragiske situasjoner i dette allerede utsatte område.

Inne i Ramallah er det over 50 sjekkpunkter. Palestinerne ser seg helt klart som okkuperte. Likevel ser de få hatefulle oppslag og ytringer. På en mur sto det skrevet:

DE SAMME HENDENE SOM HAR BYGGET DENNE MUREN KAN OGSÅ RIVE DEN,

Et annet sted: *THEY CAN'T KILL OUR ROOTS!*

Og flere steder: STAY HUMAN!

De viser et kart over ”restene” av de palestinske områdene som med all tydelighet illustrerer omfanget av frarøvingen av palestinsk land.

Palestinerne lever under okkupasjon

Livet under okkupasjon innebærer en konstant belastning, og hvor traumatiske hendelser blir avløst av nye traumatiske hendelser som fortsetter å komme. Retraumatisering er derfor en del av virkeligheten for svært mange mennesker.

TRC (Treatment and Rehabilitation Center for Victims of Torture) har funnet det vanskelig å bruke diagnosen PTSD (Post Traumatic Stress Disorder) fordi det ikke har latt seg overføre til livet under okkupasjon. De har derfor utviklet begrepet CTSD (Continuing Traumatic Stress Disorder) hvor man forutsetter at traumehendelsene repeteres snarere enn tilbakelegges.

Mer enn 80 % TRC-brukere lider av såkalt ’multiple trauma’ hvor samme personen har gjennomlevd flere traumer på en gang eller etter hverandre. Hvordan erstatte følelsen av maktesløshet og avmektighet med mening og håp?

Så langt fra referentens notater fra en tankevekkende workshop.

Nå overlates ordet til aktørene:

ERLING og SIDSEL FORTELLER:

Narrativ tilnærming til traumer

Terapeutene vi møtte på TRC har i flere år hatt kontakt med Dulwich Center i Australia. Michael White og flere andre sentrale personer har bistått dem i deres arbeid, noe som har ført til at narrative ideer har fått stor innflytelse på en rekke ansatte ved TRC.

Narrative terapeutiske samtaler bør oppfattes som alt annet enn en traumemetode hvor man følger en mal. Snarere kjennetegnes de av noen bestemte holdninger og antakelser, hvorav noen av disse vil bli beskrevet nærmere.

En av antakelsene er at vår identitet blir formet av historier som vi forteller om våre liv og våre relasjoner. De mest dominerende historiene er konstituerende for vår identitet. Vi lever ut disse historiene og disse historiene lever ut vårt liv. Relasjonen mellom oss selv og disse historiene kan best betegnes som selvforsterkende. Det er derfor langt fra uvesentlig hvilke historier som får hvilken plass i våre fortellinger om oss selv og våre liv. Det er ytterst viktig at offeret for traumet får anledning til å fortelle 'traumehistorien' (det personen ble utsatt for). På samme måte er det ytterst viktig at 'responshistorien' (det personen forsøkte å gjøre for å forhindre/begrense skadene) får plass i *fortellingen om det som skjedde*.

Michael White brukte begrepet "half memories" i sine tanker om arbeid med mennesker som har gjennomlevd traumatiske opplevelser. Ved siden av minner om selve traumet, var han opptatt av at det fantes andre minner, men at disse hadde lett for å bli glemt, fortrenget, oversett, latterliggjort eller bagatellisert. Minnene om selvet traumet har en tendens til å viske ut andre aspekter rundt traumehendelsen. Dette aspektet har fått stor betydning for hva slags samtaler traumeofrene blir invitert inn i. Minner om verdier man har stått opp for før og under et fengselsopphold, handlinger man har utført for å ivareta seg selv eller andre, klokskap man har dratt veksler på osv, bidrar til å tegne et rikere og mer håpefullt bilde av hvem de er.

Historiene:

Vi fikk høre historien om mannen som under et langt opphold i isolat en dag fant seg selv i selskap med en kakerlakk som hadde forvillet seg inn på hans knøttlille celle. Gjennom samtalen kommer det frem at han begynte å snakke med kakerlakken. - Hva snakket de om? - Hva fortalte disse samtalene om hva som var viktig for ham? - Hvordan hadde det seg at han kom på at han skulle initiere samtaler med kakerlakken? - Hva bidro disse samtalene til? - Hva muliggjorde det som ellers ikke hadde vært mulig? Liknende spørsmål banet vei for at mannen fikk øye på ferdigheter, tro, kunnskap, verdier, drømmer m.m som hadde sin plass sammen med ham under fengslingen. Minnene om oppholdet ble dermed rikere og avstedkom stolthet over hvem han var – en motgift til minnene som fremkalte skam, sinne, depresjon og avmakt.

Vi fikk også høre om mannen som – også han plassert i isolat (vi ble fortalt at palestinere kunne sitte dager, uker, måneder og til og med år i isolat) – hadde tegnet et bilde av sin sønn på celleveggen. Ut i fra en slik tilsynelatende ubetydelig detalj vokste det frem en samtale om hans kreative evner. Han hadde helt siden barndommen vært glad i å tegne, og hadde blitt fortalt på skolen at han hadde talent. Han hadde mottatt diplomer for dette under oppveksten. Gjennom å knytte en forbindelse mellom denne ferdigheten og hans evne til å utholde de uhyrlighetene som han opplevde, kunne han se på hendelsene, seg selv, sitt liv og fremtid på en mer oppreist måte.

How a single picture can speak a thousand words

STAY HUMAN!

Skrift på veggen i Ramallah, - utsnitt fra den over 700km lange muren, tagging, sett fra Vestbredden/Ramallah

En annen mann kunne fortelle om hvordan han ble kledd naken av israelske soldater. Var du alene eller var det andre palestinere der som også ble avkledd? Da det viste seg å være flere:

- Hvilken betydning tror du det hadde at de var der sammen med deg? Mannen hadde ikke tenkt på i hvilken grad fellesskapet med de andre måtte ha redusert opplevelsen av fornedring. Gjennom utforskende spørsmål om andre små iakttakelser som han kunne komme på dukket opp en rekke detaljer som ble anvendt av terapeuten som inngangsporter til rike beskrivelser av det han hadde vært med på. Han husket blant annet en av medfangene som hadde ropt til den ene israelske soldaten: "Når jeg kommer ut skal jeg gjøre det samme med mora di!"

- Hvilke tanker gjorde du deg da du hørte ham si dette? Han svarte: "Selv om jeg *hadde* fått sjansen en gang i fremtiden, så ville jeg ikke gjort det samme med verken han eller hans familie". - Hvorfor ikke? "Fordi det er ikke vår moral – det er ikke slik vi oppfører oss!" - Hva *er* din moral? spør terapeuten. - Hva *er* dine prinsipper? - Kan du fortelle meg mer om dette? Gjennom å høre seg selv besvare disse spørsmålene blir hans verdier tydeligere identifisert og ytterligere befestet. At han har fastholdt disse verdiene gjennom traumehendelsene; hva forteller *det*? At han på tross av inhuman behandling hadde holdt fast i sin egen humanitet; hvordan kunne dette være mulig?

Mer om faglig tilnærming:

Narrativ terapi insisterer på en anti-individualistisk forståelse av, og tilnærming til, mennesket. For Michael White, ville det å ta fatt på en persons problemer uten en kontekstuell og relasjonell forståelse av personens livserfaringer, fremstå som "helt og holdent fullstendig absurd" (Madigan, 2011). Ikke minst i møte med ofre for traumer, vil man i samtalene knytte personens opplevelser, uttrykte verdier m.m. til noe *utenfor* seg selv (andre mennesker, en ideologi, religiøs tro, litteratur, film, dyr, kjæledyr m.m.). Det er simpelthen en utenkelighet at et menneskelig uttrykk – det være seg en handling, en tanke, en ferdighet, en verdi, en følelse – skulle være 'nøytral' eller 'ikke-influert' og derfor stamme fra ingenstedshen. Så hva er historiene bak disse uttrykkene? Hvilke skikkelser dukker opp? Hvilke roller kan de ha spilt? Et traume synes å ha en isolerende effekt på offeret snarere enn å bidra til en opplevelse av å tilhøre et kollektiv. I Palestina kommer dette til uttrykk gjennom at x-fanger er redd for å bli stigmatisert dersom de beretter om egen sårbarhet både under og etter tortur, plassering på isolat, ydmykelser osv. Sårbarhet og svakhet harmonerer dårlig med bildet av den stolte martyr som utholder alt; en utbredt nasjonal forestilling. Derfor blir også utsagn fra andre tidligere fanger videreformidlet – hvor de forteller om effektene av traumet – slik at de ikke lever videre med forestillingen om at man selv ikke lever opp til forventningene om å være en ekte helt.

En annen bærende grunnantakelse i narrativ terapi er at intet menneske forholder seg passiv i møte med traumer: *No one is a passive recipient to trauma. There is always a response* (White, 2004). Mennesker responderer i møte med voldsomme og rystende hendelser. Disse responsene blir ifølge White oftest ansett som nytteløse, små initiativ som viste seg å prelle av i møte med den voldsomme overmakten representert ved traumet. Responsene har derfor lett for å bli latterliggjort som meningsløse, tåpelige, ynkelige og fåfengte. De blir følgelig ignorert, gjort irrelevant og glemt. Men responsene finnes der like fullt, men er blitt gjort utilgjengelige for personen selv og for oss. Krigsfotografen Robert Capa uttalte: "If you're pictures aren't good enough, you ain't close enough". Får vi ikke øye på responsene i våre bilder av mennesker vi snakker med, så er det kanskje fordi vi ikke ser godt nok etter.

Grunnen til at disse responsene spiller slik en sentral rolle innenfor narrativ terapi, er at de representerer personens verdier, tro, prinsipper, forpliktelser, håp. Dette er hva som gir oss mennesker en fornemmelse av *retning* i livet, en *hensikt*. En opplevelse av at vi vet hvem vi er. En mening med vårt liv. Traumet kan viske ut dette slik at en person mister forbindelsen til det. Personen opplever å miste seg selv. White snakker om denne tilstanden som *frozen in time* (ibid.). Livet stopper opp. Det er en form for paralyses. En opplevelse av tomhet.

Responshistoriene er så essensielle fordi de tilbyr en motgift til denne tilstanden. De påminner personen om hvem den er, hvor den kommer fra, hva personen står for og hvorfor. Narrativ terapi er gjennom en ikke-individuell forståelse av mennesket og terapi, spesielt opptatt av å invitere inn personer som kan være vitner og tilhørere til slike samtaler. De kan høre, gjenfortelle og derigjennom bekrefte på nytt det som personen selv synes å ha mistet kontakten med; fornemmelsen av seg selv.

Det er gjennom en tett-på, årvåken, tålmodig og tillitsfull utforskning av personens detaljerte minner rundt sitt traume, at responsene trer frem. Det kan være den lille protesten, bevegelsen, ivaretagelsen. Disse responsene eksisterer i personens erindring som usynlige små spirer. Disse lever under særs tøffe forhold. Skyggen av traumet står i veien for det lyset de så sår trenger for å kunne overleve. Det er gjennom å se etter dem, vie dem oppmerksomhet, oppdage hver enkelt spires unike særtegn, spore dens historie og få den fortalt og anerkjent, at spirene kan vokse. Det mørket som et traume kan etterlate et menneske i, brytes like fullt av én enkelt lysstrime. Sagt med Leonard Cohen: *Ring the bells that still can ring – Forget your perfect offering – There is a crack in everything – that's how the light gets in.* Det som kreves av terapeuten er å lete etter og finne disse ørsmå sprekken. Heri ligger det livgivende og håpefulle, ikke bare for offeret for traumet, men også for terapeuten; responsene beskytter også oss fra å bli svelget av det samme mørket.

På en inspirerende måte viste terapeutene på TRC, helt konkret, hvordan de i samtaler med traumeofre klarer å nyttiggjøre seg denne erkjennelsen. Og det til fulle. Slik makter de å hjelpe dem til å se en meningsfull vei videre i livet på tross av enorme påkjenninger.

Erling.Fidjestol@bymisjon.no
sidsel.ingunn.larsen@bymisjon.no

*

Redaksjonen takker Sidsel og Erling for arbeidet med artikkelen.

*

NB: Traumearbeid under pågående traumer. **Terapihistorier fra Palestina.**

7. og 8. oktober 2013 kommer tre av terapeutene ved TRC, Khader Rasras, Wael Dawabsha og Nihaya Abu-Rayyan til Oslo for en to-dagers workshop i regi av Robust. Vi benytter anledningen til varmt å anbefale dette! Ved interesse: ta kontakt med Brit Selvik (brit.selvik@bymisjon.no).

*

***Ring the bells that still can ring –
Forget your perfect offering –
There is a crack in everything –
that's how the light gets in.***

Leonard Cohen

"Jeg hadde et lite insekt i cellen"

Fra web

Litteraturliste

Cohen, L. (1992): Albumet *The Future*, Columbia

Fidjestøl, E. (2013): *One and the same hand but five different fingers: A conversation with a Palestinian narrative therapist working amongst her own people.*

Upublisert intervjuartikkel med Nihaya Aby-Rayyan i Ramallah 9.oktober 2012. Robust, Kirkens Bymisjon.

Madigan, S. (2011): *Narrative Therapy.* Theories of Psychotherapy Series.

Jon Carlsson and Matt Englar-Carlson, Series Editors. American Psychological Association.

White, M. (2006): Children, trauma and subordinate storyline development. I: Denborough, D. (red.) (2006): *Trauma: Narrative responses to traumatic experience.* Dulwich Centre Publications.

White, M. (2004): *Working with people who are suffering the consequences of multiple trauma: A narrative perspective.* The International Journal of Narrative Therapy and Community Work. 2004 No.1

REISEBREV: Fra IFTA`s verdenskongress i familieterapi 2013 har redaksjonen fått inn 3 tilbakeblikk fra deltagere fra Norge:

FAMILIETERAPI I DISNEYWORLD

Ved familievernkontoret i Ålesund hadde vi gledet oss lenge til en skikkelig langtur. Vi hadde ingenting imot å forlate snø og kulde med bagasjen full av sommerklær. Spente og forventningsfulle reiste vi til "Junaiten" for å få med oss siste nytt fra familieterapi-fronten.

IFTA`s verdenskongress i familieterapi 2013 ble arrangert i Orlando, Florida, i februar. Kongressen holdt til midt i Disneys verden.

Disney-frokost

I tillegg til søte gleder kunne vi velge mellom mange ulike workshops og foredrag - og vi hadde noen flotte dager på kongressen. Programmet var omfattende, men hadde etter vår smak for få treff i plenum til at det ble samlende og til at vi kunne få øye på trender eller høre noe mer overordnet i forhold til hva som rører seg i familieterapifeltet. Vi hadde nok også ventet at det var flere deltagere på kongressen.

Det var ikke mange nordmenn som deltok, men de vi møtte satte sitt preg på kongressen gjennom å holde workshops – og de var i tillegg både sprudlende og kjekke å være sammen med.

En koselig kveld på Epcot-senteret

Vi var blant annet turister sammen på Epcot-senteret, og vi satt sammen i sommernatta og snakket alvorlig om familierapiens nåtid og framtid. Vi lever midt i «evidensens tid», vi må ikke sove i timen, men passe på at familierapiens vesen og egenart også består inn i framtiden. En givende samtale som ga næring til videre refleksjoner om emnet.

Hvem var så disse interessante samtalepartnerne våre? Det var Bente Barstad, Gudmund Fosli og Hilde Opstvedt fra Modum Bad, samt Odd Arne Tjersland og Wenche Guldbrandsen. De sistnevnte hadde workshop om sin forskning knyttet til mekling og hvordan arbeide med foreldre i konflikt. En høyst aktuell og interessant workshop for oss i vår arbeidshverdag.

De tre fra Modum Bad hadde workshop om bruk av Stic i terapi. De deltar i et prosjekt i nært samarbeid med William Pinsof fra The family institute, Northwestern University, USA for å prøve ut Stic som et klinisk verktøy i terapi. Dette er et internetbasert verktøy som måler prosess og utfall i terapi. Klientene fyller ut skjema ved oppstart og underveis i terapien. Familievernkontoret i Ålesund deltok i dette prosjektet tidligere, og det var interessant å høre hvilke erfaringer Modum har gjort seg og hvordan de bruker dette verktøyet. De har i stor grad positive erfaringer knyttet til bruk av Stic i terapi, noe de illustrerte gjennom film og gjennomgang av data fra Stic- skjema i en konkret sak. De hadde en interessant gjennomgang der de pekte på muligheter og reflekterte rundt når det passer å bruke Stic i terapi.

(Metoden ble grundig presentert i Metaforum 2/12, fra Modums workshop på Vette. Red. anm.)

Det var mange ulike workshops på kongressen. Vi kan nevne en inspirerende workshop ved Derek Ball og Lee Williams fra USA. De hadde utviklet noe de kalte «The seven A's for dealing with affairs: apologize, accept responsibility, acknowledge how the partner have been hurt, accept the apology, answering why, atonement, accumulate trust». De brukte disse syv Aene som en struktur og et utgangspunkt for samtaler med par der problematikken var knyttet til utroskap eller tillitsbrudd.

Et annet interessant navn var Michael Ungar fra Canada. Han var også en av hovedforeleserne på kongressen og hadde innlegg i plenum. Han er familierapeut og professor i sosialt arbeid. Han forsker på resilience hos barn, ungdom og familier og har gitt ut flere bøker om emnet. På sin workhshop brukte han garnnøster i ulike farger for å illustrere kvaliteter på relasjoner, samt styrker og svakheter i nettverket knyttet til en konkret sak som ble lagt fram. Dette ga en god oversikt og nye innfallsvinkler til hvilke ressurser som finnes rundt den enkelte.

Michael Ungar (i midten) demonstrerer nettverk og relasjoner ved hjelp av garnnøster i ulike farger. Helt til venstre ser vi Knut Hunnes, leder ved familievernkontoret i Ålesund.

Det var selvsagt også en opplevelse å se og høre Salvador Minuchin som vi kjenner som den som utviklet strukturell familierapi. Det er ikke så ofte vi møter en familierapi-guru og mange ville bli forevige sammen med han etter hans innlegg – også vi.

Her ser vi Patricia og Salvador Minuchin sammen med Åse Aurdal, en blid familierapeut fra Ålesund.

Vi fra Ålesund ser tilbake på en fin tur - og har fått med oss nye impulser å ta med inn i arbeidshverdagen vår.

Med hilsen
Åse Aurdal, Ingrid Skjelten og Tone Grotle

IFTA, DISNEYLAND OG IKKE NOE SENTRUM

Fra to fra Modum bad.

For første gang i mitt liv kom jeg meg til USA. Var spent på å se en stor by og store bygninger. Når sant skal sies lignet det mest på et litt glissent befolket område i Spania. Damene fant ikke noe sentrum med butikker i. Vi måtte reise til noen kjøpesentre med taxi fordi det ikke gikk noen busser. Det hele ente opp i at jeg satt og passet koffertene i 3 – 4 timer mens damene (Bente Barstad og Hilde Opstvedt) sprang rundt som to verpeferdige høner i sin iver etter å bli kvitt mest mulig penger på kortest mulig tid. I rettferdighetens navn skal det sies at jeg også fikk anledning til å kjøpe meg 2 driller og et par Ekkosko til ca. halv pris. Det var jo verdt hele turen. Jeg tror skoene gjorde inntrykk på damene.

Foruten den geografiske konteksten i Orlando i Florida så gjorde nok Salvador Minuchin sterkest inntrykk på meg. Han sa flere ganger: "I was wrong". Tankene mine gikk da til en av hans tidligere store kollegaer som ved slutten av sitt liv sa: "jeg har lest igjennom alt jeg har skrevet de siste 30 årene og vil ikke forandre på noe". Så forskjellige refleksjoner kan to store og innflytelsesrike fagfolk som har jobbet sammen i lang tid komme fram til mot slutten av sitt liv. (Heldigvis har jeg ikke skrevet så mye og har derfor ikke noe særlig å angre på eller være stolt av). Noe av det han "was wrong" på var at han i sin teori ikke hadde vektlagt betydningen av fortiden, mens han i sin implisitte forståelse av mennesker hadde vært opptatt

av fortiden hele tiden. Når han startet sin presentasjon sa han: ”jeg ble født i Argentina og vokste opp sammen med ...”

Salvador Minuchin intervjuet av Celia Jaes Falicov under åpningen av kongressen

Det andre som gjorde inntrykk på meg med Minuchin var at han tillot seg å virkelig røre borti ”hellige kuer” i terapifeltet som: ”Du kan ikke forandre andre enn deg selv”. Selvfølgelig kan du være med på å forandre dine barn og din ektefelle sa han. Ingen har sterkere innflytelse til å gjøre det enn de nærmeste. Det var noe avslappet med Minuchin som jeg likte. Han forsvarte seg ikke og var lite selvhøytidelig. Han fortalte at det som det som etter hvert ble til metoder i hans terapimodell ikke var tenkt slik i utgangspunktet. Når han prøvde ut strukturelle grep i terapien så var det fordi han ikke visste hva han skulle gjøre, men et eller annet måtte han finne på så derfor flyttet han personene litt rundt forbi i rommet.

Hvem har ikke lyst til å møte seg med en slik person? Bildet nedenfor viser en av dem. Jeg tenker da på hun til høyre – Bente som hadde gleden av å ha

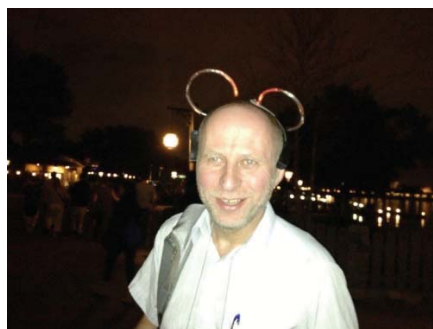
ham som gjest på Modum Bad sist han var i Norge. Minuchin uttrykte stor glede over dette besøket. Hun til venstre har menget seg med han i mange år – kona hans.

Patricia og Salvador Minuchin og Bente Barstad

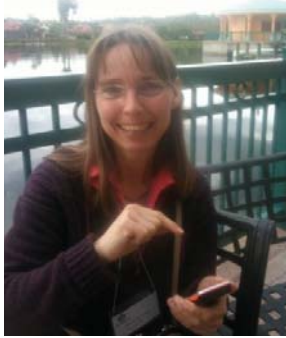
Jeg tror Hilde også hadde lyst til å la seg fotografere sammen med Minuchin, men lot seg kanskje overmanne av en viss beskjedenhet. På tur i Disneyland ble det med en feiltakelse tatt et bilde av meg selv som jeg vil dementere tolkningen av. Jeg var ikke beruset, men trett etter å ha spist sammen med Ålesundgjengen og to amerikanske guruer. I tillegg overvar vi et gedigent fyrverkerishow i Disneyland. Til sammenligning kan nyttårsaften i en stor norsk by sammenlignes med noen usle stjerneskudd.

På bilde på neste side ser vi Hilde fra kongressområdet. Dette er tatt før fyrverkeriet og alt det derre. Kongressområdet var stort og jeg så for meg et oppmøte på størrelse med verdenskongressen i Oslo i 2000, men der fikk jeg en nedtur. Det er ikke alt som er stort i USA. Både Hilde og Bente var en fornøyelse å reise sammen med på denne kongressen. Dette var min fortelling om den historiske hendelsen fra en reise til Orlando i februar 2013.

Gudmund Fossli, trett men i godt humør

Hilsen Gudmund.

Hilde Opstvedt

Her kommer en annen del av fortellingen - fra Hilde :

I Gudmunds ånd kan jeg jo fortsette med å tipse om hva som er ”kjekt å vite” når en skal på kongress til USA. De som kjenner meg vet at jeg ikke er blant dem som trekker opp statistikken på at Shopping = Lykke, men i USA er jo alt så billig. Denne gangen har jeg imidlertid lært forskjellen på ”Best Shopping Mall” og ”Best Outlet” Ber du om ”Best Shopping Mall” så kommer du til en eksklusiv forsamling av dyre butikker, inklusive Applestore. Duppeditter som heller ikke er mitt interessefelt, men så pass har jeg forstått - at AppleTV bringer gode opplevelser trådløst til TV-skjermen fra Mac, Iphone og Ipad. Riktignok har jeg bare Mac’en, men AppleTV tenkte jeg, måtte være det naturlige og nesten nødvendige neste skritt. Så AppleTV ble kjøpt, med 3 års serviceavtale som økte prisen med nesten 30%. Vel hjemme kunne jeg ikke se at AppleTV kunne bidra med noe mer, men snarere mindre, enn en kabel mellom mac’en og TV til ¼ av prisen. Jeg kan bare konstantere at reklame i kombinasjon med sosial referering virker veldig godt. Men altså når du skal handle billig i USA så er det ”Best Outlet” du skal spørre etter. Ved hjelp av gode kollegaer fra Familievernkontoret i Ålesund, fant vi ”Orlandos Best Outlet” og dit dro vi på vei til flyplassen på avreisedagen, så Gudmunds beskrivelse er nok ganske presis. Uansett som gode systemikere godtar vi at hans reflekterende posisjon i sommervarmen kunne skape et slikt inntrykk av oss. Vi på vår side var imponert over at han gikk nesten 1 mil (eller var det miles?) i 40 varmegrader for å kjøpe seg billig batteridrill mens vi var på ”Best Mall”, og at han klarte å gjøre et røverkjøp på ”Best Outlet” på de 5 min. vi kunne frigi ham fra hans viktige jobb som koffertpasser.

Tilbake til konferansen (hvis noen nå lurte på om det var shoppingtur vi var på). Det var rart å være på Disney Resort, særlig da en masse kvinner med prinsesseklær begynte å fylle område. ”Hva får voksne kvinner til å ta på seg prinsesseklær?” undret jeg meg. Respekten steg noe når jeg kunne lese under prinsessetittelen at de hadde sprunget halvmaraton. Det var også mange som var ute trente klokken 6 morgenen, oppdaget jeg, da jeg ga opp å sove og sto opp og gikk meg en tur i den fine parken der vi bodde. Tidlig om morgenen var også dyrene ute og jeg så jeg både kaniner og en maursluker. Jeg følte meg straks mindre plaget av ”jetlag” og fant ut at dette var en alle tiders start på konferansedagen. Dette var min første workshop på engelsk, så før vi hadde holdt vår egen workshop var jeg mest opptatt av det jeg selv skulle presentere. Det ble også litt ekstra arbeid med lage nye powerpoints da gratis WIFI ikke var tilgjengelig i konferanseområde. WIFI ble oppfattet som en ekstraservice som en skulle betale dyrt for. Jeg var lykkelig over at Gudmund tok det store ansvaret med både være Personlig Coach og Teknisk Support. Største utfordringen min var å slanke workshopen ”When experienced therapist meets new tool” fra 3 timer til 50 min. Det ble jeg definitivt ikke lykkelig av. Bente og Gudmund var tålmodig overbærende, men bestemte, med nykommeren. Takk til dem! Workshopen, som vi også holdt på Vetre i 2012 (Erfaringer med internetbasert pasientfeedback, STIC), ble tatt godt i mot. Det var trygt med kjente norske fjes blant tilhørerne. Vi var også godt fornøyd med at alle workshopene knyttet til STIC og Dr Pinsof og kollegaers (The Family Institute at North Western University) sin integrative terapimodell ble presentert etter hverandre i samme rom. Ok å være en del av et internasjonalt forskningsprosjekt. Det ble tid til både samarbeidsmøter og sosialt samvær i løpet av kongressen. Også fint å være sammen norske kollegaer på verdenskongress i USA.

Jeg hadde også høye forventninger til IFTA’s verdenskongress etter å ha deltatt i Oslo. De ble ikke innfridd. I Orlando ble jeg oppmerksom på at også IFTA’s verdenskongress i stor grad er arrangert av en håndfull dedikerte ildsjeler. Så honnør til gjengen i Oslo for det som de fikk til den gangen. Det var imidlertid mange gode faglige innspill i Orlando og her vil jeg særlig nevne to. Scott Johnson som sammenliknet framveksten av familierapi i USA og Kina og

Megan McCoy og Donald Bruce Ross som presenterte et kasus der de brukte sensitiviserings-trening med et polyamorøst par, dvs et par som etter avtale lever åpent med flere partnere.

Visste dere at i Kina hilser de hverandre med å si "Har du spist?" Scott Johnsen reflekterte rundt framveksten av familieterapi i en kultur hvor måten å hilse på er en refleksjon av at det ennå ikke er en selvfølge å spise seg mett og hvor "jeg'et" fortsatt er underordnet "vi'et". Han tenkte at anerkjennelsen av individets rettigheter generelt og kvinners rettigheter spesielt, har vært helt avgjørende for framveksten av familieterapien i vesten. Slik jeg forstod ham, tenkte han det også er en nødvendig forutsetning i Kina. Nyttig å bli løftet ut av sin egen kultur og bli gjort oppmerksom på det som fort kan tas som en selvfølge i vårt land. Jeg har i en annen sammenheng fått følgende refleksjon fra et østlig perspektiv: "Må du si "jeg" hele tiden? Jeg er utmerket klar over at det er du som snakker!" Implisitt i denne uttalelsen ligger en oppfatning av at en for sterk identifisering med "jeg'et" er roten til psykisk lidelse. Det er tankevekkende at for oss er jo nettopp, som Scott Johnson sier, differensieringen mellom "du og jeg" en forutsetning for psykisk helse. Mon tro hvordan par- og familieterapi hadde vært beskrevet hvis det hadde blitt utviklet i Østen først?

Jeg må vedstå meg at *Polyamorøst par* var et fremmedord for meg inntil jeg deltok på workshopen med Megan McCoy og Donald Bruce Ross. Så av naturlige grunner har ikke jeg møtt noen slike par i min praksis, og det vites ikke hvor mange jeg har oversett, siden jeg ikke har sett etter det. Når jeg ble oppmerksom på fenomenet, ble jeg også oppmerksom på mine egne fordommer. Dette var nettopp temaet i workshopen og Megan snakket ærlig om hvordan hun måtte overkomme sine egne fordommer for å kunne akseptere og jobbe med parets bestilling. De ønsket å jobbe med tilfredsheten i sitt eget seksualliv gjennom sensitiviserings-trening. En ting hun måtte ta stilling til var om samleieforbud skulle gjelde i alle de seksuelle relasjonene som var en del av "parsystemet". Hun valgte å ta dem med på råd og fulgte det de kom fram til, som var avholdenhet (unntatt en partner som trakk seg). Sensitiviseringstreningen førte ellers til positive ringvirkninger for alle.

Jeg satt igjen utfordret og ikke overbevist. Det er kanskje slik det er å bli gammel, at faglige overbevisninger stivner og blir til fordommer? Godt da å ha møtt Minuchin som viser at det går an å beholde et ungt bevegelig og nysgjerrig sinn selv om kroppen eldes og stivner til.

Hilsen Hilde

Ps. "I was there" da bildet av paret Minuchin og Bente ble tatt.

En engel til besvær.

Undring og uro – og i økende grad fortvilelse og sinne – over at stadig flere behandlingstilbud innenfor psykiatrien kuttet eller legges ned.

Olav R. Thelle, virksomhetsleder på Aktivitetshuset Prindsen - Kirkens bymisjon, kommenterer kuttene i psykiatritilbudet.

(Redaksjonen har sakset dette aktuelle innlegget fra websiden til Kirkens bymisjon. Innlegget stod på trykk i Klassekampen 14.februar 2013.)

Skal våre medmennesker ha sjanse til å nøre opp under håpet om at det er mulig å skape noe godt av det som ikke var så bra, kan man ikke tillate at reformer og økonomisk sparing skal ødelegge for behandlingsopplegg som er bygget opp over tid og som fungerer.

På et aktivitetshus i Oslo lages det engler av glass. Glasset fuses sammen under høy temperatur og blir omdannet fra knust og forkastet vindusglass til vakre skapninger, den ene engelen finere enn den andre. Alle er unike, alle resultat av en skapelsesprosess der «knust» blir omgjort til «kunst». Det fortapte og ødelagte får nytt liv og gis mulighet til å spre sine skjøre vinger.

For mange av husets brukere, som vedkjenner seg et rusproblem eller som strever med en psykisk lidelse, kan denne håpsprosessen fortone seg som et bilde på egen reise. Livsgnistene som forsvant, drømmene som brast, forventningene fra familien som aldri ble innfridd –

kanskje var det håp likevel? Kanskje kunne man gjenfinne en bit av meg? En mulighet til å gjenskape et selvilde preget av verdighet, selvrespekt og aksept for livet man ble rammet av?

Undring og uro

De fleste unner nok sine medmennesker en slik mulighet, det være seg gjennom aktivitet, terapi eller annen behandling. Derfor er det at jeg med undring og uro – og i økende grad fortvilelse og sinne – er vitne til at stadig flere behandlingstilbud innenfor psykiatrien kuttes eller legges ned.

Det siste drøye året har Helse Sør-Øst lagt ned den psykiatriske døgninstitusjonen på Oslo Hospital, døgnenheten ved Alna DPS er «bygget ned» eller overført andre kommuner (les nedlagt) og TEDD (Tverrfaglig enhet for dobbeltdiagnose) ble avviklet i mars 2012. Med det forsvant 12 sengeposter for rusavhengige med tunge psykiatridiagnoser. Siden har 20 langtids behandlingsplasser for rus og psykiatriske pasienter på Nybøle forsvunnet, og Magnusgate døgnrehabilitering, et tilbud til unge voksne med diagnoser knyttet til schizofreni er også borte. Nå står landets største og Oslos siste botilbud til unge voksne med førstegangssykose, de fleste med diagnosen paranoid schizofreni, for tur.

Forstår vi konsekvensene?

Bymisjonens psykiatriske døgnrehabilitering (BPR) med 33 langtidsplasser legges ned fra 1. juli 2013. Denne pasientgruppen sliter ofte med at de er tilbaketrukket, har et tankekaos, hører stemmer og har angst for sosiale sammenhenger. Isolasjon forverrer gjerne situasjonen og selvmordsraten er høy. Likevel argumenteres det med at det er hensiktsmessig å gå fra et døgntilbud til et ambulant tilbud, der man får besøk og tilsyn i egen bolig.

Samhandlingsreformen har sikkert mange gode intensjoner, men jeg frykter for at den vil koste for mye. Da tenker jeg naturligvis ikke på penger spart i nedbygging, men i form av menneskelig lidelse. Tallenes tale er skremmende: hvert år tar om lag 530 mennesker livet av seg i Norge (kilde: Folkehelseinstituttet 2012). Til sammenligning mister ca 150 mennesker livet til trafikkdøden. Likevel pøses det på med milliarder til veiutbygging og -sikring mens det skjæres og kuttes i omsorgstilbudet til psykisk syke mennesker. Forstår vi konsekvensene?

Vi har et ansvar.

Det er fint med engler, men jeg foretrekker dem som er laget av glass. De symboliserer håpet, og viser at det er mulig å skape noe godt av det som ikke var så bra. Skal våre medmennesker ha sjanse til å nøre opp under et slikt håp kan man ikke tillate at reformer og økonomisk sparing skal ødelegge for behandlingsopplegg som er bygget opp over tid og som fungerer.

Ja, vingene er skjøre, men de er vakre. Og de er flyvedyktige! Som samfunn har vi ansvar for å støtte opp under de svake og fortsette med å sørge både for drift og oppdrift.

Olav R. Thelle

Olav.Thelle@bymisjon.no

Systemisk Kafé på Litteraturhuset i Oslo:

I februar 2013 ble psykiater Søren Hertz
intervjuet av Alicja Olkowska.

Mange hadde møtt opp for å høre på.

Utdrag av samtalen ved Arve Bjelland Grov

Betydningen av møtet med andre:

Alicja begynner med å spørre Søren hva som har ført ham
dit han er i dag.

- Det er et stort spørsmål. På en måte handler det kanskje
om hvem man er. Noe av svaret ligger i at jeg *er* fordi jeg
sitter og snakker med deg. Jeg utvikler meg i kraft av det som skjer i møte med andre. Det kan
høres ut som en floskel, men dette er helt sentralt for meg: Alt jeg har sagt, har jeg bare
kunnet si fordi jeg har vært sammen med noen som har gjort det mulig for meg.
Søren forteller at han har vært på leting fra tidlig i livet.

- Før jeg ble psykiater var jeg et søkende menneske som var usikker på mange ting i mitt eget
liv. Det kom til et tidspunkt i legeutdannelsen hvor jeg tenkte at dette ble helt feil for meg.
Som medisinstudent opplevde jeg møtet med psykiatrien som veldig vanskelig. Jeg tenkte at
dette skal jeg stå over – men har vært der siden. Jeg fant ut at det var noe jeg kunne. Noe som
handler om kontakt. Å få til å møte mennesker, og samtidig være i en prosess med dem om
noe viktig.

Uante muligheter:

Begrepet ”uante muligheter” har blitt stående ved Søren – historiene man har med seg som
ikke alltid kommer til uttrykk. Han forteller om hvordan dette kom til ham:

Jeg var på et seminar i Danmark. Mens vi satt der spurte foredragsholderen ”hvorfor skal folk
komme til dere?”. Det ble stille så lenge at jeg merka det i tærne. Ingen hadde noe svar. Så
dukket det opp for meg. Jeg grep ordet, og svarte: ”Fordi vi tror på barn og unges uante
muligheter”. Siden da har dette vært en ledestjerne for meg – både i forhold til meg selv, og i
mitt møte med andre.

Søren peker i denne sammenhengen på fellesskap som viktig:

- Vi lever i en tid hvor ting blir individualisert. Vi har en forpliktelse til å si fra om hvor
samfunnet beveger seg hen. Hvor er det vi vil? Her kommer mitt gamle samfunns-
engasjement veldig opp. Jeg får lyst å spørre – kan vi ikke gjøre om på alt?

Hva er gaven?

Alicja spør: - Du representerer en verden med begreper som kybernetikk og post-
strukturalisme som kanskje ikke alle leger kjenner seg igjen i. Bateson sa at man ikke kan
stige ned i det samme vannet to ganger. Slike tanker om bevegelse kjennes kanskje ikke så
godt igjen i den medisinske verdenen?

- Både ja og nei. Når jeg ser for eksempel ser tv-programmer om epigenetikk, påvirkelighet,
miljø, og betydningen av samspill, opplever jeg at noen deler av genetikken er opptatt av det
samme som jeg.

Søren Hertz

Søren forteller videre at det er viktig for ham å være oppmerksom på at vi ikke lager stereotypier som lukker – at vi ikke bestemmer oss for hvordan hverandres ideer ”er”. Han er opptatt av at vi ikke lager unyanserte bilder av hverandres ideer, men fortsetter å lytte og utveksle kunnskap.

- Jeg liker å tenke: ”Hva er gaven i dette?” Hvis det skulle være en mening i at jeg har havnet i denne situasjonen, hva er da denne meningen? Det handler, som Bateson sa, om en måte å være i verden på – en måte å forholde seg på.

Søren forteller at han hele tiden har forsøkt å finne måter å presse seg selv på til å finne gode fellesskap som utvikler og åpner opp.

- Jeg forsøker hele tiden å snakke i helhetsforståelse. Jeg gjør mye ut av å ikke bli sett på som en som er for eller i mot, og snakker heller om medbetydning av ting. Jeg er opptatt av å spørre: Skal jeg forstå det på denne måten? Jeg spør heller, så kan jeg si akkurat hvordan det er. Eller ikke er. Sårbarheten er der. Vi skal ta vare på oss selv og hvordan vi vil forstås. Jeg opplever at dette gir kjempemuligheter. Ved å ikke bli plassert, beholder vi friheten. Etter boken min kom ut, ble jeg intervjuet, og noen ganger måtte jeg si: Nei, dette kommer ikke i avisen – dette er det du som vil ha her, og ikke jeg. Det er viktig å være klar over at det ligger sterke enten-eller-holdninger der ute. Styrken ligger i å ikke bli plassert.

Vær uærbødige!

- Når folk henvises til psykiatri, skal vi huske på at dette er et uttrykk for at folk ikke vet hva de skal stille opp med for å hjelpe. Hvordan kan vi hjelpe hverandre ut av avmakt - på tvers av profesjonelle og familiære linjer?

Søren formidler at han mener at psykiatrien er her for å sette sin farge på fortellingene – ikke for å låse dem fast. Han kaller det å være i dobbelt-beskrivelser – å erkjenne at dette er en måte å forstå det på, som også utelater mye.

- Jeg tror vi trenger å være litt mer uærbødige. Dette henger sammen med en form for nysgjerrighet. Vi trenger uærbødighet i psykiatriens hierarki. Når psykiatrien uttaler seg, er det liksom sant. Vi trenger å huske at vi alle kun er mennesker som forsøker å bidra ut fra våre forutsetninger. Jeg tror vi trenger å stille litt flere spørsmål. ”Si litt mer om det”, ”Hvordan har dere forstått det?”. Gå inn i det, i stedet for å gjøre det til en sannhet utenfra!

Arve.Bjelland.Grov@ahus.no

INFO OM NESTE SYSTEMISKE KAFÉ I OSLO:

www.nfft.no

GLIMT FRA NORDISK LEDERMØTE 2013:

I mai deltok jeg på møte i Helsinki for ledere av de Nordiske foreninger med lederen av den finske foreningen som vert.

Marie Forneman, lederen av den svenske foreningen (SFT), fortalte at de nå er oppe i underkant av 1000 medlemmer. De avventer en svensk utgave av Fokus, noe de håper vil øke bladets oppmerksomhet i Sverige. De har stort regionalt engasjement i lokale grupper og en større årlig en samling.

Thuridur Hjalmtysdottir fra Island, fortalte at de har ca. 70 medlemmer og prøver å ha ett par arrangementer årlig. Økonomien hindrer mye internasjonalt samarbeid.

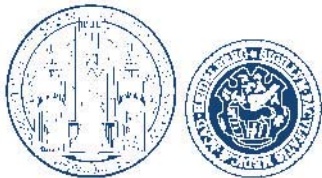
Susan Harnow DK (STOK), representerer ett nytt styre i Danmark, som bl.a. overtok en økonomi som manglet dekning. De er i ferd med å få den på fote og mener de skal delta mere i internasjonalt samarbeid framover. Hun gjorde oppmerksom på at den danske foreningen har tatt narrativ inn i foreningsnavnet noe som viser hvor sterkt denne tenkningen står i Danmark. Hun beskrev det som utfordrende å holde opp det systemiske perspektiv i konkurranse med Narrativ, Evidence Based og CBT. STOK har nå ca. 500 medlemmer.

Ritva Karila-Hietala fra Finland, bekymret seg over redusert utdanningskapasitet for psykoterapeuter og veiledere. Ellers er de opp mot 1800 medlemmer og klart størst i Norden. Maja-Lisa fra den vitenskapelige komiteen for neste års nordiske kongress, våren 2014 - i Turku/Åbo, kom også og møtte oss for å luften tanker og motta innspill. Den språklige utfordringen i forhold til finnene er der, men vi trenger samarbeid med dette viktige miljøet. Det blir spennende å se det endelige programmet og språklig fordeling.

Helsinki viste seg som en vakker og spennende by og de finske vertene tok godt vare på oss. Som eneste hanen i kurven led jeg heller ingen nød.

Pelle Slagsvold

Annonse:

UniversitätsKlinikum Heidelberg

**1. European Conference on
Systemic Research in Therapy,
Education and Organizational Development**

March 6 - 8, 2014
University of Heidelberg

In Cooperation with
EFTA, DGSF, SG

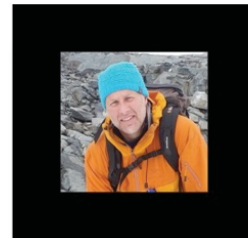

www.systemisch-forschen.de
Se også www.nfft.no

Systemisk kafé i Drammen med Randi Frieda Bagge og Øyvind Iversen

Systemisk kafé Drammen inviterte til nok en faglig inspirasjonskveld på Buddy - 11.april i år. Rundt 50 gjester fikk lytte til - og snakke med - Randi Frieda Bagge og Øyvind Iversen.

Randi og Øyvind kjenner hverandre fra familieterapistudiet ved Diakonhjemmets høyskole, hvor Øyvind var student og Randi var studieleder.

Randi har de siste årene jobbet som høyskolelektor og studieleder ved Diakonhjemmets høyskole, seksjon for Familierapi og systemisk praksis. Hun arbeider også som veileder og parterapeut. Hun er utdannet førskolelærer og spesialpedagog, har master i familieterapi og systemisk praksis, og har bred klinisk erfaring. Hun har sittet i styret i NFFT og deltok som faglig ansvarlig ved planlegging og gjennomføring av Nordisk familieterapikongress i Bergen 2008.

Øyvind er klinisk sosionom med videreutdanning i familieterapi. Han har lang fartstid og mye erfaring fra barnevernfeltet. I 2003 startet Øyvind opp "barneverntiltaket Veivalg", hvor han tar på seg oppdrag knyttet til familiestøttende tiltak og veiledning. Øyvind er en av initiativtakerne bak Systemisk kafé i Drammen. Han er engasjert og nysgjerrig på systemisk tenkning, og har blitt invitert inn i denne samtalen av Randi.

Her er noen av samtalens tema:

- Hvordan jobbe etter systemiske prinsipper i en barnevernssammenheng?
- Systemisk tenkning; en holdning og et verdigrunnlag.
- Ikke-vitende posisjon; hva innebærer det egentlig? Styrker, dilemmaer, kritikk til metoden.
- Hvem er Randi som terapeut? Er det en posisjon eller en levemåte?
- Ferdiglagde spørsmål, som for eksempel prosessintervjuet som Randi selv har utformet, hva gjør det med samtalen og relasjonen? Utforskning av mulige fallgruver.

I etterkant av kaféen beskrev Randi samtalen med Øyvind som spennende og meningsfull. "Gjennom samtalen snakket vi fram tema som er viktige for meg", sa hun. Da tenkte hun blant annet på tema barnevern. Randi var imponert over den engasjerte forsamlingen som hadde møtt opp i Drammen denne kvelden. Spesielt trakk hun fram gjestene som ikke hadde sitt arbeid innenfor feltet, men som likevel kastet seg frampå med spørsmål og kommentarer, og som ga nye innfallsvinkler til kveldens samtale.

"Hvis du fikk ett år med lønn; hva ville du gjort?"

Dette er spørsmålet Randi sendte videre til neste gjest på Systemisk kafé, Terje Tilden fra Modum Bad. Han kommer til Drammen 19. september, og publikum vil da få møte ham i samtale med Anne Hedvig Vedeler.

Marit Reinfjord Simonsen,
Systemisk kafé Drammen

VELKOMMEN TIL NESTE KAFÉ I DRAMMEN!

Buddy scene i Drammen sentrum. Dørene åpner 18.00, arrangementet starter kl. 19.00.

systemiskkafe.drammen@gmail.com

Journal of Family Therapy

er det britiske bidrag til familieterapiverdenen – et tidsskrift som vi i Norge med velvilje får fra den britiske foreningen og forlag for å holde oss a jour. Det er mange kolleger med gode tanker i Storbritannia – bladet kommer kvartalsvis, er godt og gir grunnlag for nye mange tanker, ikke minst fordi redaksjonen ofte setter fingeren på viktige og spennende punkter i vårt fag. Og ikke minst: Man tar i bruk nye måter å henvende seg til leserne på – podcast var det siste og ganske vellykkede tilskudd til virkemidlene. Redaksjonen i Metaforum har tenkt at vi kunne holde det norske publikum litt a jour. Si fra om du trenger mer informasjon om artikler eller adresser mv.!

Forrige gang (i nr 4/2012) skrev vi om Journal of Family Therapy (FT) sin etterlysning av kasuistikken. I de to utgavene som er kommet siden sist er det skrevet lederartikler som tar opp ulike temaer: Det sto i nr. 1 i 2013 mye om forskning – og selv om redaktøren, Mark Rivett, mener at det er grenser for hvor mye en skal stole på forskningsresultater og kanskje er det slik at man av og til forsker på gale steder? Men tross alt er vi vant til at forskning gir ny kunnskap her i verden, og det er ingen grunn til at FT skal være unntatt fra dette. Vi må ikke kaste babyen ut med badevannet! En spennende forfatter, Elisabeth W Davies, påpeker at familieterapeuters bruk av ulike metaforer for å vise hvordan de tenker (ulikt) når de går ut fra familieperspektivet. Hun betrakter det som et ”kart som viser hvor reisen har gått og/eller burde ha gått”. Hun sier noe om hvordan ordbruken avslører holdningene og hvordan man kan sammenligne teoriene ved hjelp av de brukte metaforene. Noen er veldig opptatt av power and culture, andre ikke. Noen terapeuter trekker seg litt tilbake når de blir bedt om ”å se” hvordan prosessen følger et visst mønster, andre ”tvinger” prosessen mer til å passe til mønsteret. Og det er denne uforenlighet mellom terapeut og teori (som man kan se i metaforbruken), som gir en kraftig mulighet for å understreke og forstå teorigrunnlaget.

I suppl. nr. 1-2013 tar bladet opp ED (eating disorders) som spesialproblem og har hanket inn den forrige redaktøren, Ivan Eisler, til å sette sammen artikler om dette spesialområdet og hva vi kan lære av disse artiklene. For den som ønsker å sette seg spesielt inn i slik behandling er det tatt inn en glimrende oversikt av Karly J Downs (doktorgradsstudent) og Adrian J Blow (veileder) i Michigan, dog et stykke unna UK (men de har ikke språkproblemet!). De behandler anorexi, bulimi, binge eating disorder og andre ED og er en litteraturstudie til å bli opplyst av med resultater fra artikler skrevet de siste 25 år. Det må ha tatt tid å plukke dette sammen! Dette viser seg i en ”appendix 1” som sammenstiller resultatene. Naturlig nok viser studiene at jo lengre tids erfaring med ED, jo dårligere prognose. Men familiefaktorer viste seg å være viktig og må ikke overses!

Jeg gleder meg til neste nr. av Journal of Family Therapy!

Pål Abrahamsen

Overfladisk og misvisende bokomtale

Ved Asbjørn Kärki Ulvestad

Forskjellen mellom villedende og veiledende bokomtaler slår en når en leser Per Lennart Lorås sin omtale av Barry L. Duncans bok *Bli en bedre terapeut*, utgitt i 2012 på Gyldendal Akademisk (se Metaforum, nr. 2-2013). Det hører ikke til hverdagskost å lese bokomtaler hvor forfatteren, eller den som har skrevet forordet, kritiseres for å komme med løse påstander. Heller appetittvekkende med tanke på at de omtalte personene, Barry L. Duncan og Michael J. Lambert, begge er toneangivende tunge navn internasjonalt på bokens tematikk.

Omtalen bærer overskriften ”Varierende kvalitet fra Barry Duncan”. Etter å ha gjort unna en kort presentasjon av forfatteren og boken, rost forfatteren for å gi ”et spennende bidrag i diskusjonen ”klient og resultatorientert praksis” vs ”oppskiftsmessig og lidelsesspesifikk terapi” fremholdes at forfatteren redegjør for en betydelig mengde forskning som på en imponerende og interessant måte underbygger fordelene ved å innhente klientens tilbakemeldinger i klinisk arbeid. Boken berømmes for å være et ”skattekammer” når det kommer til Duncans bruk av kliniske eksempler fra egen praksis for å underbygge sine poenger.

Lorås går så over til å hevde at boken dessverre preges av til dels ”gjentatte sterke påstander som jeg ikke synes det argumenteres godt nok for. Dette starter allerede i forordet som er skrevet av Duncans samarbeidspartner gjennom mange år, Michael J. Lambert”. Videre nevnes at boken har et manglende fokus på de kontekstuelle rammene som styrer terapeuters valgmuligheter, med henvisning til Helsedirektoratets Veileder for poliklinikker i Psykisk helsevern for barn og unge (2008). Han fremholder at Duncans tilnærming (bruk av KOR-skalaer¹/ORS og SRS) ”i stadig mindre grad er forenlig med det offentlige helsevesenets krav om evidensbaserte, standardiserte og lidelsesspesifikke behandlingsmetoder”. Lorås mener ”det derfor ville styrket boken om de mulige

kontekstuelle begrensningene ved implementering av KOR-skjemaene hadde vært inkludert. På denne måten ville sannsynligvis boken også nådd en langt større målgruppe”, men ”... på tross av noen lite underbygde påstander gir boken likevel en lettfattelig introduksjon til implementering og terapeutisk verdi av KOR-skjemaene”. Etter å ha lest Lorås sin bokenmeldelse er det vanskelig å se hvilke sterke eller lite underbygde påstander han mener boken bærer til torgs. Derimot kommer anmelder selv med en del utsagn som jeg gjerne vil kommentere.

Lorås skal ha takk for at hans anmeldelse initierte et nytt dykk ned i Duncans tekst. Siden jeg hadde den engelske utgaven av boken fikk jeg tak i den norske versjonen for å se om oversettelsen kunne være skyld i at Lorås og jeg åpenbart har lest forskjellige bøker. Oversetter må kanskje ta skylden for at Lorås konsekvent snakker om KOR-skjemaer, selv om boken er tydelig på at det handler om bruk av KOR-skalaer. Som antydning i overskriften, mistenker jeg imidlertid Lorås for å ha et overfladisk forhold til Barry Duncans forskning og kliniske praksis innenfor bokens tematikk. Det kan også være at han har manglende kjennskap til KOR eller manglende kunnskap om nyere behandlingsforsknings skjerpede fokus på alliansens betydning for å oppnå resultater.

Lambert skriver i forordet at Duncan er en av få terapeuter som systematisk evaluerer, fra time til time, om hjelpen som gis er til nytte eller ikke for klienten/pasienten, eller

¹ KOR står for klient- og resultatstyrt terapi. For mer info, se RBUP Øst og Sør, under Nettverk.

om klient og terapeut trenger å ta nye grep. Det spesielle ved Duncans tilnærming er at det er klienten som inviteres til å evaluere terapien - og samarbeidet med terapeuten, og ikke omvendt; at terapeuten evaluerer klienten. Duncans poeng, og som han fører omfattende forskningsbelegg for i første kapittel i boken, er at både pasient og terapeut vinner på en slik fortløpende evaluering, *uavhengig* av terapeutisk metode. Pasientene vinner ved at de får en reell innflytelse på form og innhold på terapien (brukermedvirkning/partnerskap), og utbytte av det å gå i terapi øker. Terapeutene ved at de blir bedre terapeuter for sine klienter, lykkes med flere, får tidligsignal om sviktende allianse eller resultatoppnåelse, færre "drop-out" mm.

I anmeldelser av KOR blir tilnærmingen ofte feilaktig omtalt som en metode. Bruk av KOR-skalaer er ikke en metode, men enkle hjelpemidler for behandlere som ønsker å arbeide mer brukerorientert, med fortløpende oppmerksomhet på så vel allianse som resultat av behandlingen. Lorås tar feil når han hevder at KOR-tilnærmingen går på tvers av helsemyndighetenes krav og føringer, det være seg i forhold til å involvere brukerne (lovfestede pasientrettigheter), resultatkontroll (et ennå ikke innført myndighetskrav) eller metodebruk. Skalaene brukes i dag innenfor en rekke ulike fagfelt i Norge (for eksempel rus, psykisk helsevern, barnevern, asyl- og flyktningemottak), ofte initiert av enkeltterapeuter eller fagmiljøer som ønsker å arbeide mer systematisk med fagutvikling eller forske i egen praksis. BUFdir er i ferd med å avslutte implementering av KOR ved sine familievernkontorer. Skalaene anbefales blant annet i Helsedirektoratets "Veileder for poliklinikker i psykisk helsevern for barn og unge" og i Nasjonalt kompetansesenter for helsetjenesten sin veileder for brukermedvirkning "... og bedre skal det bli – ved å involvere brukere og gi dem innflytelse". ORS og SRS er i USA

godkjent som evidensbaserte hjelpemidler².

Fagutvikling handler ikke bare om diagnoser, metodebruk og organisering, men kanskje i enda større grad om terapeutens kvaliteter i møte med den enkelte klient; temaet for Duncan sin bok.

KOR-skalaene sin styrke er at de ikke "legger seg opp i" hva slags metode den enkelte terapeut og klient ender ut med, men skal bruk av KOR-skalaene gi mening forutsetter det at terapeuten ønsker å evaluere alliansen, og evaluere om hjelpen som gis virker. Budskapet er: Gjør jobben din, men evaluer i tillegg fortløpende allianse og resultat, og ta inn over deg og gjør bruk av klientens tilbakemeldinger! Det å hevde at Duncans tilnærming ikke tar høyde for kontekstuelle forhold faller på sin egen urimelighet. Det er nettopp stor vekt på de kliniske relevante kontekstuelle forhold KOR søker å ta hensyn til. Min erfaring er imidlertid at det er lettere ut fra kontekstuelle rammer, metodehensyn eller tro på egen evne til å vurdere hva klienter trenger og hvor de befinner seg i prosessen, å diskvalifisere behovet for evaluering og resultatkontroll. Det derimot Lorås kan ha rett i er at det innenfor helsevesenet finnes kulturer som kan stå i motsetning til bruk av KOR. Dette er en viktig observasjon, men ikke en kritikk av KOR som sådan. Jeg vil heller se på det som en kritikk av ulike former for ekspertkulturer som ikke legger stor nok vekt på pasientenes synspunkter på hva som vil være til hjelp.

Ulike kliniske tilbakemeldingssystemer er tatt i bruk eller er under utprøving i Norge de senere årene. KOR er ett av dem. Det høres enkelt ut å bruke en liten skala (ORS – skala for endringsvurdering) med 4 kryss

² For mer info: The National Registry of Evidence-based Programs and Practices (NREPP). Se U.S. DEPARTMENT OF HEALTH AND HUMAN SERVICES. Substance Abuse and Mental Health Services Administration (SAMHSA).

på begynnelsen av timen og tilsvarende SRS (skala for vurdering av terapeutisk allianse) mot slutten av timen. Det er enkelt, men ikke lett. KOR-nettverket i Norge gir kurs inkludert veiledning i hvordan å bruke skalaene som del av behandlingsprosessen. Brukt på en overfladisk måte kan de lett havne i kategorien ”enda et skjema”; ”enda mer byråkrati”.

Duncan er en sterk kritiker av at det medisinske paradigmet tas i bruk på områder hvor det ikke passer inn (jf HF-organiseringen i Norge), og anbefaler en eklektisk tilnærming med utgangspunkt i den konteksten klienten befinner seg i.

Boken avsluttes med noen tanker å ta med på veien, knyttet til byråkratisering, økonomi- og effektivitetshensyn, evidensbasert praksis, psykotropisk medisiner og den medisinske modellen. Anliggender som angår alle som har sitt virke innenfor hjelperfagene. Lorås slutter sin anmeldelse med å fremholde at Duncans bok tross noen lite underbygde påstander likevel vil ”være et spennende ”bekjentskap” for mange terapeuter”.

Bekjentskap finner en på Facebook. Duncans anliggende i boka *Bli en bedre terapeut* er den enkeltes vekst og utvikling som terapeut. Det er en sterk fagbok med et utfordrende budskap som angår alle som har med mennesker å gjøre, særlig de av oss som arbeider innenfor det offentlige helsevesen, og ikke minst de som utdanner behandlere i ulike innpakninger.

Interessekonflikter: Kommentaren er skrevet på bakgrunn av kjennskap til Barry L Duncan og hans arbeider siste 10-12 årene, som medlem av KOR-nettverket siden starten i 2002, og som hovedredaktør for to fagbøker utgitt på Gyldendal Akademisk, begge med bidrag fra Barry L Duncan.

<mailto:asbulv@so-hf.no>

Tilsvar til Asbjørn Kärki Ulvestads kritikk av bokomtale:

Først og fremst vil jeg takke for at Asbjørn K. Ulvestad har tatt seg tid til å kommentere min bokomtale av Barry Duncans bok «Hvordan bli en bedre terapeut.»

Da bokomtaler skrives på bakgrunn av en lezers vurdering av hvorvidt boken oppnår sin hensikt og nytte, har jeg ikke hatt til hensikt å vurdere KOR. Det er etter undertegnendes mening derfor flott at Ulvestad med dette har gitt leserne en fyldig og informativ utlegning av dette i sin kommentar. På bakgrunn av hans informasjon og kjennskap om KOR, vil jeg med dette oppfordre ham til å selv skrive en omtale av boken, da det sikkert vil være av interesse for Metaforums lesere å få en flerfasettert vurdering. Dette kan også bidra til at flere får lyst til å lese og gjøre egne vurderinger.

Med vennlig hilsen Per Lennart Lorås,

Perlennart.loras@hnt.no

MFSP Klinisk Sosionom/Familieterapeut
Barne- og Ungdomspsykiatrisk familieenhet(BUP), Levanger
Doktorgradsstipendiat i Systemisk Psykoterapi ved East London University/ Tavistock Clinic

Gyldendal Akademisk Forlag – 2007

”Klienten - den glemte terapeut”

Brakerstyring i psykisk helsearbeid
Asbjørn Kärki Ulvestad, Arne Kristian
Henriksen, Anne-Grethe Tuseth, Tor Fjeldstad

Psykisk helsevern bærer på en forestilling om at hjelperne vet mer og ser bedre, mens klientens stemme skyves i bakgrunnen. Klienten – den glemte terapeut minnes vi på hvor feil denne forestillingen er. Forskning forteller at det er klienten som er den viktigste kilden til endring, og at effektiv behandling derfor må vektlegge klientens kompetanse og erfaringer.

Gyldendal Akademisk Forlag –2012.

”Bli en bedre terapeut”
Barry Duncan

Kan terapeuter måle sin egen effektivitet og forbedre ferdighetene sine i løpet av samtaletimene?

Bli en bedre terapeut presenterer en enkel femtrinnsmodell for å integrere resultatstyring i terapeuters langsiktige profesjonelle utvikling, og er den første boken som redegjør i detalj for de kliniske nyansene i bruken av tilbakemelding for å oppnå bedre resultater. Barry Duncan har en mesterlig evne til å demonstrere hvordan man får klienter til å engasjere seg i sin egen personlige vekst og bruke ressursene sine. Med realistiske eksempler, sitt usvikelig gode humør og sin dype kjærlighet til terapi og terapeuter gjør Duncan denne boken til uunnværlig lesning for enhver som ønsker å gjenoppdage hensikten med arbeidet sitt og bli en bedre terapeut. ...

Fra forlagets presentasjon

Bokomtale:

”Metoder og perspektiver i barne- og ungdomsforskning.”

Redigert av Elisabeth Backe Hansen og Ivar Frønes.

Utgitt på Gyldendal Akademisk, 2012. Antall sider: 285

Omtale: *Per Lennart Lorås*

”Komplett om barne- og ungdomsforskning”

Boken er skrevet for forskere og studenter som ønsker kunnskap om metoder for forskning på barn og unge. Inkludert redaktørene Elisabeth Backe-Hansen og Ivar Frønes er bokens 13 kapitler skrevet av 16 forfattere.

Det er to overordnede perspektiver for boken: det første er levekårsperspektiver og det andre omhandler hvordan barn og unge posisjoneres i samfunnsvitenskapelig kunnskapsproduksjon. Lavekår defineres å bestå av tre hovedområder: *de materielle betingelsene, sosiale relasjoner* av alle typer og *relasjoner til samfunnet*. Samfunnsvitenskapelig kunnskapsproduksjon omhandler hvordan barn og unge bør studeres. Begge perspektivene skal ses som et ”bakteppe” for hvert kapittel.

Kapittel 1: *Hvordan forske på barn og unge* er skrevet av Elisabeth Backe-Hansen og Ivar Frønes, og beskriver utfordringer og krav forbundet med forskning på barn og unge i dag. Forfatteren sier at barn og unges refleksjoner, erfaringer og deres kulturelle kontekster i økende grad er blitt legitime forskningsområder, blant annet på grunn av FNs barnekonvensjon som har ført til nye normer for kunnskapsproduksjon. Forfatterne hevder at forskere innen barn og ungdomsforskning må ”åpne opp” for all den variasjon som finnes (som for eksempel ulike kulturer, lokalmiljøer og grunnleggende forhold som alder og utvikling). På grunn av betydelige variasjoner, argumenteres det derfor for et bredt repertoar av metodiske tilnæringsmåter.

Kapittel 2: *Varfor særskilt om barn* er skrevet av Elisabeth Nasman. Kapitlet omhandler kvalitative metoder og en diskusjon om hvorvidt det trengs særskilt tilpasning av samfunnsvitenskapelige metoder i forskningen om og med barn.

Som forfatteren sier:

”Barneperspektivet blir mer barneorientert om forskningen har fokus på barn og dette sker (...) utifrån ett

interesse for barns behov och med ett utvecklingsperspektiv dar barn ses som blivande vuxna” .”(s.34)

Kort oppsummert ønsker forfatteren å invitere leseren med på en kritisk refleksjon over hvorvidt forskning bidrar til at barn underordnes voksnes perspektiver.

Kapittel 3: *Sammenlignende analyse av naturlig forekommende data* er skrevet av Marit Haldar og Randi Wærdahl.

Naturlig forekommende data er kjennetegnet av å være hentet fra tekster, sosiale situasjoner eller prosesser som eksisterer uten å være konstruert av forskeren. Forfatterne beskriver hvordan man kan anvende ”naturlige” data som utgangspunkt for forskning og viser til egne analyser av barns dagbøker for å illustrere dette. Spesielt fokuserer kapitlet på de naturlige forekommende data som kan gi kunnskap om det vi ”tar for gitt” (fortolkningskonteksten). Kapitlet er rikt illustrert gjennom presentasjonen av forfatternes egen forskning samt relevante henvisninger.

Kapitel 4: *Samtaleintervjuet som diskurs-eksempler fra individuelle intervjuer og smågruppeintervjuer med unge tenåringer*, er skrevet av Ardis Storm-Mathisen. Forfatteren har intervjuet norsk ungdom og diskuterer samtaleintervjuet individuelt eller i gruppe som diskurs. Forfatteren definerer intervjuet som diskurs på følgende måte:

"Å se intervjuet som diskurs innebærer å studere språklige mønstre- den teksten som produseres gjennom intervjuet som et resultat av samtalehandlinger i en gitt kontekst. (...) Fordi intervjuet kan gi detaljert informasjon om hva folk sier og den sammenhengen de sier noe i, gir det mulighet for nettopp å studere diskursive praksiser". (s. 76).

Storm-Mathisen viser også til flere eksempler som illustrerer hvordan en diskursiv forståelse preger både gjennomføring og påfølgende analyse og tolkningsprosess av intervjuet.

Kapitel 5: *Intervjuer med barn og unge i spesielt vanskelige livssituasjoner kan vi snakke med barn om alt* er skrevet med utgangspunkt i intervju som metode, men omhandler barn som har vært utsatt for traumatiske hendelser eller belastende oppvekstforhold. Forfatter, Tina Jensen hevder at det de senere år er blitt et paradigmeskifte med et skifte i fokus fra å forske på barn til forskning med og for barn. "Skiftet" forklares blant annet med FNs barnevernkonvensjon, som stadfester barns rett til å uttale seg, men også nyere utviklingspsykologisk forskning som viser at barn har større kapasitet til å forstå, reflektere og snakke om viktige hendelser enn tidligere antatt. Kapitlet er meget interessant da det tar for seg hvordan forskere både kan og bør intervju barn med belastende livshendelser når temaet er sensitivt.

Kapittel 6: *Skulle jeg latt være å intervju Sandra? Om etnografi på barnefattigdom og snøballen som stoppet*. Forfatteren, Geir

H. Moshuus, diskuterer den antropologiske tilnærmingsmåten etnografi ved intervju med barn i familier med langvarig lav inntekt, og hvor grensen går for å intervju barn i slike situasjoner. Spesielt interessant, er etter undertegneds mening, Moshuus argumentasjon for intervju som etnografisk metode (det vanligste er deltagende observasjon). Som forfatteren sier:

"Om datatilfanget foregår gjennom intervju, kan vi (...) legge vekt på å oppdage så mye som mulig av samhandlingen som foregår i intervju-situasjonene, slik at vi kan gjette på kontekstualiseringen som styrer informasjonen vi får i intervjuene". (s. 123).

Kapittel 7: *Bilder og lyd i dokumentasjon, metode og analyse* er skrevet av Elise Seip Tønnesen. Kapitlet tar utgangspunkt i hvordan lyd og bilder kan gi gode data i forskning med små barn. Tønnesen argumenterer for hvordan små barns manglende verbalspråk gjør at tradisjonelle datainnsamlingsmetoder ikke alltid gir et dekkende bilde av fenomenet en ønsker å utforske:

"Uansett alder kan noen hver oppleve situasjoner der de har problemer med å finne ord til å uttrykke en kompleks virkelighet. Det kan være at vi ønsker å utforske fenomener som det er mer nærliggende å beskrive visuelt enn verbalt". (s. 137).

I tillegg til å gi en mengde eksempler på datainnsamlingsmetoder (som for eksempel innsamling av bilder, fotografering og video) drøftes bruken av bilder og lyd som utgangspunkt for samtaler og som selvstendige meningsuttrykk.

Kapittel 8: *Systematisk observasjon av barns samhandling med andre*, er skrevet av Kristin Berg Nordahl.

Nordahl presenterer hvordan forekomsten av bestemte typer atferd kan registreres i

skåringskategorier, ut fra et definert kode-system. Denne typen observasjon er også kalt direkte observasjon da den som skårer registrerer det som observeres mens sam-handlingen pågår, i motsetning til når deltagerne selv rapporterer i ettertid. Nordahl sier at argumenterer for at gjennom å observere deltagerne atferd, i stedet for å basere seg på selvrapportering fra deltagerne i ettertid, kan forskerne trekke egne konklusjoner vedrørende inter-aksjonsprosessen. Forfatteren hevder derfor at systematisk observasjon som metode gir et verdifullt bidrag til forståelsen av interaksjonsprosesser og mekanismer i barns utvikling og fungering.

Kapittel 9: Spørreskjemaundersøkelser blant barn og ungdom, er skrevet av Elisabeth Gulløy og Gustav Haraldsen. Dette er første (av fire) kapittel som tar utgangspunkt i kvantitativ metode. Forfatterne gjør detaljert rede for de ulike kvalitetskrav som må stilles og oppfylles når spørreskjema eller standardiserte inter-vjuer skal brukes. Forfatteren beskriver det som mest utfordrende å få gode svar fra de yngste, mens ungdom er vanskelig å rekruttere. I dette kapitlet skiller de derfor mellom råd som gjelder de yngste og de eldste. Det presenteres også i detalj hvordan utforming av spørreskjema kan gjennomføres når barn og unge er respondentene. Forfatternes stegvise og illustrerte fremstilling gjør dette lett forståelig og er etter undertegneds mening forbillig presentert.

Kapittel 10, *Evalueringsstudienes gull-standard: randomiserte kontrollerte studier*. Forfatteren Johan Kjøbli gjør i dette kapitlet rede for hvordan man skal identifisere virksomme faktorer for å hjelpe barn med ulike psykiske vansker ved hjelp av randomiserte kontrollerte studier (RCT). Kjøbli presenterer fyldig ulike former for randomiserte studier i tillegg til en interessant beskrivelse av hvorfor RCT studier ofte blir regnet som "gullstandarden" i evalueringsforskning. En av forfatternes mest spennende "på-

stander" i kapitlet er etter undertegneds mening følgende:

"(...) Hovedgrunnen til at slike studier har fått en solid posisjon i evalueringsforskningen er at de kan hjelpe oss å avdekke årsaksforhold. (...) Det å gjennomføre en randomisert kontrollert studie vil være det som gir den sikreste og mest valide kunnskapen om at tiltaket er virksomt". (s. 217).

Kapittel 11: *Flernivåanalyse - studien av barn i sosial kontekst. Er forfattet av Torbjørn Torsheim*. Kapitlet innledes med følgende spørsmål:

"Er det barnets individuelle egenskaper som er viktigst, eller er det egenskaper ved konteksten som avgjør hvordan utviklingen forløper"? (s. 220).

For å besvare spørsmålet tar forfatteren utgangspunkt i ulike definisjoner av ordet *kontekst* og redegjør for flernivåanalyse som metode for å forske på samspillet mellom personen og dens sosiale kontekst. I tillegg til å vise til statistiske og konseptuelle fordeler ved flernivåanalyse redegjøres det grundig for forutsetningene for å benytte en slik tilnærming. Med utgangspunkt i et konkret eksempel (fra en barnehage) demonstreres det også "steg for steg" hvordan en flernivåanalyse kan gjennomføres. Selv om kapitlet inneholder en del vanskelige og til dels ukjente begreper gjør de fortløpende og grundige definisjonene det lett å forstå forfatterens språklige uttrykk.

Kapittel 12: *Registerforskning och socialt arbete* er skrevet av Bo Vinnerljung, som her diskuterer registerdata. Registerdata er data som dekker hele befolkningen og gir muligheten til å følge utviklingstrekk over hele livsløpet for store grupper. Selv om skandinavisk registerforskning har høy internasjonal anseelse er slike data lite brukt innen sosialt arbeid i de skandinaviske landene. Vinnerljung argumenterer derfor for å "retrospektivt" innhente informasjon fra blant annet barns tidlige

barndom og kombinere dataene med regisiterdata fra voksen alder og dermed konstruere longitudinelle studier innen sosialt arbeid.

Kapitlet gjør videre rede for en mengde av utfordringer, fordeler og kostnadmessige perspektiver, med utgangspunkt i registerdata. Leseren blir også "ledet" gjennom prosessen ved gjennomføringen av et slikt studie.

Kapittel 13: *Å belyse kompleksitet ved å kombinere ulike metoder* er skrevet av Elisiv Bakketeig. Bokens redaktører argumenterte innledningsvis for behovet for et bredt repertoar av metodiske tilnærmingsmåter. I dette kapitlet redegjør Bakketeig derfor for en multimetodisk tilnærming, som innebærer at man studerer et fenomen ved hjelp av ulike metodiske innfallsvinkler. For å illustrere dette tar forfatteren utgangspunkt i et norsk prosjekt om ettervern for tidligere barneverns-klienter. Det gjøres også grundig rede for muligheten til å "fange opp" faglig og teoretisk kompleksitet samtidig med risikoen for fragmentering og faglige interessekonflikter.

Avsluttende kommentarer:

Boken har et lett forståelig språk, er praktisk orientert og alle ukjente begreper blir fortløpende definert.

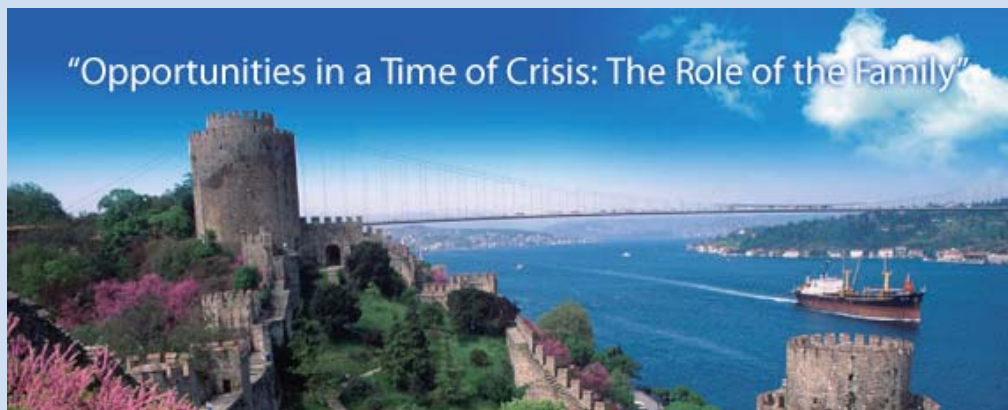
Det gjøres fyldig rede for en mengde interessante forskningsmetoder, samtidig som det gis nyanserte begrunnelser for hvordan en kan samtale med barn og unge om vanskelige livshendelser.

Som forsker og familieterapeut i barne og ungdomspsykiatrien (BUP) ser jeg derfor boken som et viktig og verdifullt bidrag for alle som arbeider med barn og unge. De etiske overveielsene (som bør være en naturlig del av alt arbeid med barn og unge) er også en tydelig "rød tråd" gjennom alle bokens tretten kapitler. Bokens mange forfattere viser en imponerende evne til kritisk refleksjon både når det gjelder egne og refererte forskningsprosjekter. Dette gjør etter undertegnendes mening også at boken gir et bidrag til å forstå kvalitative og kvantitative metoder som komplementære i stedet for som motsetninger.

*Per Lennart Lorås, MFSP, Klinisk Sosionom/Familieterapeut
Barne- og Ungdomspsykiatrisk familieenhet (BUP), Levanger
Doktorgradsstipendiat i Systemisk Psykoterapi ved East London University/ Tavistock Clinic
Tlf +4774097454/98422113 Perlennart.loras@hnt.no*

8th EFTA CONGRESS

Istanbul, Turkey from 24th to 27th October 2013
www.efta2013.org

BOKOMTALE:

Håndbok i kognitiv atferdsterapi i behandling av barn og unge.

Roger Hagen, Kristin Martinsen (red).

Hvordan man kan bruke kognitiv atferdsterapi (KAT) i møte med de aller yngste klientene og ungdom som plages av ulike psykiske vansker?

Gyldendal 2012

Omtale ved Ellen Syrstad

GRUNDIG OG OVERSIKTLIG HÅNDBOK I KOGNITIV ATFERDSTERAPI

Torkil Berge sier det så presist i boka forord, at kognitiv atferdsterapi handler om å stille krav til kvaliteten i den indre samtalen. Det kan man kun gjøre ved å være seg denne bevisst. Målet er å bli sin egen terapeut, ved å finne tiltak som kan løse ens floker, og la klienten løse disse og skape ny fremdrift.

Endringstanken innenfor kognitiv atferdsterapi omhandler også handling, og viser ettertrykkelig hvordan tanke, følelse og handling henger sammen. Denne kognitive trekanten presenteres som selve grunnforståelsen. Siden denne retningen er såpass konkret, egner den seg derfor godt inn i rammen av en håndbok.

”Håndbok i kognitiv atferdsterapi i behandling av barn og unge” er en meget god, oversiktlig og velskrevet bok om hvordan man kan løse flere av de unge sine problemer ved hjelp av en systematisk metodikk og en terapeutisk tilnærming.

De to redaktørene av boka, har begge lang klinisk og forskningsmessig erfaring. De har fått med seg et knippe av erfarne fagfolk til å utforme hvert sitt kapittel med henblikk på det spesifikke fagfeltet de er tilknyttet. Innledningskapittelet er skrevet

av de to redaktørene, og gir oss et overblikk over kognitiv atferdsterapi som helhet. Her introduseres det teoretiske grunnlaget, den kognitive trekanten, KAT (kognitiv atferdsterapi)-modellen og en generell redegjørelse for begreper. Disse er gjennomgående i hele boka.

Boka er inndelt i 12 kapitler.

Hvert kapittel tar for seg et problemområde hos barn og ungdom som terapeuter står overfor. Disse er: Angst, depresjon, sosial angst, tvang, traumer, selvsykdom, spiseforstyrrelser, atferdsforstyrrelser, psykose og rus.

Det første kapitlet gjør rede for teori-grunnlaget, som systematisk gjennomgås i hvert kapittel. KAT-modellen illustreres innenfor hvert problemområde.

Alle forfatterne kommer med en god beskrivelse av utbredelsen av problemfeltet, og i noe varierende grad med forklaringer på forekomsten. Det er en god vekslings mellom teori, fakta og gode eksempler, noe som gjør boka lett å lese. Den er også praktisk orientert, der hvert kapittel avsluttes med konkrete terapeutiske tips. Dette forsvarer så absolutt boka kategorisering som håndbok.

Det siste kapittelet omhandler miljøterapi og viser hvordan man innenfor denne rammen kan jobbe med kognitiv atferdsterapi. Boka har en logisk oppbygging og inndeling som gjør den svært oversiktlig.

Det jeg synes gjør boka interessant og ikke minst tillitsvekkende, er bruken av ”eksperter” på hvert sitt fagfelt. Samtidig har ”ekspertene” skrevet om sin tilnærming - inn i den kognitive atferdsmodellen. Likevel blir ikke hvert kapittel en kjedelig repetisjon av et nytt problemfelt som tilpasses en metodikk. Dette fordi forfatterne har lyktes på en god måte å trekke frem det særegne ved hver problematikk, herunder helt spesifikke tilnærminger anbefalt det unike problemområdet.

Særlig spennende var kapittelet om selvskading, da forskning og erfaring fra dette feltet hadde kommet frem til motsatt terapeutisk tilnærming enn det som var nærliggende for en terapeut å tenke seg i utgangspunktet. Dette er et eksempel på bokas grundighet og spennvidde.

Noe som også økte bokas troverdighet, var at den - så langt jeg kan vurdere, ga en grundig og presis oversikt over effektstudier av tilnærmingen innenfor hvert felt. Dette fremstod som tillitsvekkende nettopp fordi det presenterte et bredt og oppdatert utvalg studier, og fordi den balanserte godt ved å vise til studier som ikke nødvendigvis sluttet opp om metoden.

Nytt og spennende for oss som lenge har fulgt denne retningen, var de kapitlene der elementer fra andre retninger ble presentert som supplement til den kognitive atferdsterapien.

I kapittelet om spiseforstyrrelser innleder forfatteren med å si noe om de ulike faglige tilnærmingene til denne problematikken, uten å fremheve noen som overordnet, men heller ved å vektlegge timing som sentral faktor. Hun beskriver KAT-modellen, men presenterer også kognitiv terapi i et eklektisk perspektiv, der

hun integrerer familieterapi. Hun er særlig opptatt av at kontekst innlemmes i behandlingen, og redegjør for kognitiv familierapi, familien som hjelpere og sirkulære spørsmål brukt i kognitiv atferdsterapi.

Berge skriver i bokas forord at mange nok vil oppleve tiltakene presentert i boka som ”common sense”, da kognitiv atferdsterapi nettopp er et forsøk på å sette sunn fornuft i system. Boka innfrir så absolutt i forhold til dette, med sin velskrevenhet, grundighet og ikke minst oversiktligheit.

Boka egner seg godt som grunnbok i kognitiv atferdsterapi og er nok mest rettet mot fagfolk som vil praktisere denne retningen. Dette fordi den er såpass praktisk orientert, der hvert kapittel avsluttes med helt konkrete terapeuttips. Boka er kunnskapsrik, og tar for seg et stort arsenal av ulike problemområder hos barn og unge, som gjør den relevant for alle som jobber med denne målgruppen.

Jeg har derfor ingen problemer med å anbefale verken boka, eller det å jobbe kognitivt med barn og unge. Dette er en positiv, styrkefokuseret og oppløftende måte å jobbe på – som Berge så godt sier i forordet: *”Fastlåsheten forbundet med psykiske vansker er blitt sammenliknet med tømmerstokker som har blitt en diger kvase. Dyktige tømmerfløtere ser hvilke tømmerstokker som hindrer flyten, og fjerner dem for å få bevegelse”*.

ellensyrstad@yahoo.com

Bokomtale:

”I dialog med barnet. Intersubjektivitet i utvikling og psykoterapi.”

Skrevet av Bjørg Røed Hansen.
Utgitt på Gyldendal Akademisk -2012.

Omtale ved *Per Lennart Lorås*

Hyggelig lesing, om å gjenfinne det store i det lille.

Bjørg Røed Hansen retter i denne boken blikket mot det terapeutiske samspillet med barn slik det kommer til uttrykk i en individualterapeutisk sammenheng. Hun er spesielt opptatt av kompleksiteten i den terapeutiske relasjonen og at det psykoterapeutiske forløpet ikke kan være forankret i en ”oppskrift” alene, men også må kunne ”romme” det ukjente og usikre. Forfatteren (som selv har forankring innen spedbarnsforskning og studier av tidlig samspill) argumenterer derfor for at det bør ”bygges bro” mellom kunnskapsbasert og forskningsbasert kunnskap.

Bokens tittel inneholder ordet *intersubjektivitet*, som er et sentralt begrep gjennom hele boken. Ordet defineres imidlertid ikke før på side 35, noe som etter undertegnede mening burde vært gjort allerede i innledningen. Hansen definerer intersubjektivitet som:

”(...) et relasjonsbegrep som beskriver noe som foregår mellom mennesker, noe som mennesker deler, med det subjektive eller opplevelsesnære i fokus”

Forfatteren beskriver psykoterapi som en prosess, kjennetegnet av gjensidig utveksling hvor enkel årsaksforklaring ikke er tilstrekkelig til å forstå det unike som skjer. Ofte ”vokser” det frem følelser, ytringer og temaer hos barnet som skaper nye muligheter, og som kan synes å være små og uvesentlige hendelser, men som kan vise seg å være av stor betydning i den terapeutiske prosessen. En metafor Hansen bruker for å illustrere dette i boken er: *”å gjenfinne det store i det lille”*.

Hansen gjør rede for ulike dreininger og innspill fra andre fagfelt, med et spesielt fokus på utviklingspsykologi. Selv om boken hovedsakelig omhandler individualterapi med barn, beskrives også nødvendigheten av ”ett blikk” på barnets familie og øvrige omsorgskontekst. Som forfatteren sier:

”Barn lever her og nå i sin familie eller i andre tilknytningsrelasjoner og er på mange måter prisdelt denne rammen, samtidig som de i aller høyeste grad er aktører som påvirker sin omsorgskontekst. Denne sammenhengen innebærer at barnets omsorgskontekst alltid må være en integrert del av et behandlingsopplegg, der det dreier seg om et barn som har problemer.”(s. 21)

Da forfatteren i overnevnte utsagn beskriver omsorgskonteksten å være av stor betydning for det terapeutiske utfallet, ville det etter undertegnades mening styrket boken om terapeutisk arbeid med barn og deres tilknytningsrelasjoner hadde blitt fyldigere presentert.

Omfanget av metoder og modeller som omhandler terapi med barn er i dag stort og mangslungent. For å ”avgrense” temaet tar forfatteren utgangspunkt i Shirk og Russells definisjon av individuell psykoterapi med barn. Shirk og Russel tar utgangspunkt i at barns emosjonelle erfaring og atferd er mediert av indre psykologiske prosesser. Barns problemer eller feiltilpasning blir derfor forstått som fordreininger, mangler eller kompromisser i de

medierende prosessene. Med deres definisjon som utgangspunkt presenterer hun tre ulike hovedmodeller: (a) den psykoanalytiske modellen, (b) den klientsentrerte modellen, og (c) den kognitive modellen. Modellene presenteres på en kortfattet og lett forståelig måte.

Hansen viser også til en mengde kliniske eksempler fra sin snart 40-årige fartstid i det terapeutiske landskapet, noe som er en styrke ved boken. På denne måten klarer hun å "illustrere" selv kompliserte teoretiske begreper og teori på en lettfattelig måte. Spesielt bevegende er det å lese presentasjonen av møtet mellom forfatteren og "Lisa" på fem år som var i "faresonen" for å utvikle betydelige utviklingsavvik. Her presenteres det hvordan en ved hjelp av berøring, sang (nynning) og et "inntonet" kroppslig uttrykk klarte å skape kontakt og bevegelse, som avdekket uante styrker og positive "unntak" hos barnet.

Hansen beskriver de sentrale prosessene som inngår for å skape rammene for utviklingsprosesser (med utgangspunkt i et klinisk eksempel) ut i fra filosofiske betraktningsmåter som fenomenologi og eksistensialfilosofi. På denne måten får vi en fordypelse av det terapeutiske møtet presentert på en måte undertegnede ikke har sett tidligere. Den filosofiske innfallsvinkelen bidrar derfor til at boken skiller seg positivt ut fra den store mengden litteratur om emnet.

Kapitlet *Tidsavgrenset terapi med barn - en ramme for intersubjektive prosesser (kapitel 8)* er et av "høydepunktene" ved boken. Helsevesenets stadig større krav om tidsavgrensede terapiformer gjør også temaet høyaktuelt.

Forfatteren gjør blant annet rede for tre endringsbetingelser i tidsavgrenset terapi:

- a) Den terapeutisk relasjonen (byr på utviklingsmuligheter ved at barnet får nye emosjonelle og relasjonelle erfaringer.)
- b) Utvikling av nye mestringsstrategier og ferdigheter (med utgangspunkt i barnets egen formidling som for eksempel lek, og i øvelser og mestringsoppgaver, foreslått og tilrettelagt av terapeuten.)
- c) Betydningen av tid og avslutning (gjennom aktiv bruk av kalender vil barnet ha oversikt over hele terapiforløpet, og på den måten vil barnet oppleve å "eie tiden" sin og en kan unngå vonde og vanskelige følelser i forbindelse med adskillelser/avslutningsfase.)

Hansen presenterer også kortfattet og lettfattelig både den innledende fase, midtfasen og den avsluttende fasen i tidsavgrenset terapi. I dette kapitlet redegjøres det også for viktigheten å integrere omsorgskonteksten som en essensiell del av behandlingen, om enn noe kort (en side).

Utviklingsfremmede samhandling i en individualterapeutisk sammenheng er en tydelig "rød tråd" gjennom hele boken. Etter undertegnades mening argumenterer forfatteren på en glimrende måte for å integrere kunnskap om barnets medfødte muligheter/ begrensninger og terapeutiske intervensjoner som kan skape "vekst".

Boken gir også en grundig innføring i moderne forskning på så vel spedbarn som eldre barn, samtidig som den "favner" det komplekse og vanskelig generaliserbare i individuelle møter. De mange kliniske eksemplene gjør det også spennende og lett å følge forfatterens argumentasjon med utgangspunkt i klinisk erfaring, forskning og filosofiske betraktningsmåter.

På grunn av sin flerfaseterte presentasjon av kompleksiteten i psykoterapeutisk arbeid med barn, vil boken være interessant for mange. En svakhet kan imidlertid være at forfatteren "vil" veldig mye, kanskje også for mye, til at det optimalt lar seg presentere i en lærebok på beskjedne 240 sider. Imidlertid gjør dette at boken kan være et godt utgangspunkt for den som ønsker seg en lettlest og oversiktlig presentasjon over mangfoldet av metoder og relevant forskning innen psykoterapi for barn.

Bokomtale:

Gro Johnsrud Langslet:

”LØFT på sitt beste.

Hvordan bli en kunstner i faget?”

”På 1990-tallet var jeg svært opptatt av å stille de ”riktige” spørsmålene. Da var det mest teknikk. I dag legger jeg mye større vekt på samtalekunst. Det betyr ikke at teknikk er uvesentlig. Men det betyr at nærvær og relevans er viktigere for meg i dag, enn det var i starten. Jeg gir den andre mer tid til å få være i sin verden og arbeide seg fram mot nye erkjennelser.

Jeg stiller ikke så mange spørsmål på løpende bånd. Samtalene er preget av større ro og ettertanke – og hardt arbeid”, sier Gro Johnsrud Langslet i sin bok (s.101). Med disse ordene oppsummerer hun, etter min mening, erkjennelsen av hva utviklingen av enhver god terapeut handler om, enten metodikken er LØFT eller en annen metode.

Dette er Gro Johnsrud Langslets fjerde bok i ”LØFT-serien”. *”Det er ikke grunn til å anbefale LØFT over en lav sko. Tvert imot, jeg advarer mot bruk av tilnærmingsmåten hvis man ikke er kunstner i faget. Amatørmessig praksis kan føre helt galt av sted”,* sier Gro i forordet.

Boka er på 253 sider og har 10 kapitler. Den er innholdsrik og pedagogisk oppbygget, idet du hele tiden får konkretisert praktiseringen av LØFT, - gjennom spørsmål og fokus i ulike kontekster. Den er lett å lese, men ingen lettvekt. Boka er også spekket med små sitater – til glede og erkjennelse, for eksempel *”An image of a future worth living will provoke those actions that help create that fact. (William James), ”If you can dream it, you can do it.” (Walt Disney), og husk: ”Ingen konflikt er så stor at den ikke kan gjøres store ved å tildele en smule skyld” (Allan Holmgren)* og til slutt: *”Vi er ikke – vi blir.” (Tom Andersen).* Du vil kanskje finne noen som snakker mer direkte til deg?

Løsningsfokuset tilnærming (LØFT) har preget organisasjonsutvikling og terapifeltet i mer enn 20 år. Begrepet har i

Gyldendal Akademisk - 2012

noen grad blitt utvannet. Vi har kunnskapsløft, kulturløft, barnehageløft osv. Ordet er det samme, men med et helt annet innhold enn det som særpreger løsningsfokuset tilnærming. LØFT kan virke enkelt – men det er ikke lett å praktisere!

Boka viser oss det beste og det verste ved LØFT, - balansekunst og engasjement. Kanskje tror du at du praktiserer LØFT? Gro viser med eksempler hvordan vi kan gå oss vill, - og glemme hovedfokuset i metoden når vi blir fylt av klientenes problemmettede fortellinger: *”Begynn med slutten, og du får ideer til begynnelsen”* (s.19). Tilnærmingen vises hele tiden gjennom konkrete eksempler, enten i individuelle konsultasjoner, i kontakt med skoler, bedrifter eller i organisasjoner. Hun deler også raust på eksempler fra eget liv, ikke minst i forhold til sin egen sønn, den kjente norske langrennsløperen Martin Johnsrud Sundby.

I kapittel 7 tar Gro et oppgjør med målings- og rapporteringssystemer som preger, tetter ut og stjeler tid og ressurser ved mange arbeidsplasser i dag. Hun viser at det er de problemorienterte ideene som

ligger til grunn for slike aktiviteter. At det er antakelsen om at det ”skapes større velvære, bedre mennesker, økt produktivitet og høyere kvalitet av at vi og vår oppfatninger måles, bedømmes og sammenlignes.” LØFT gjennom Ben Furmans ”dobbelstjerne-metode” har et annet fokus for å bedre arbeidsmiljøet. Gros intensjon med dette kapitelet er å skape debatt. ”Det er så altfor fristende å sovne hen i orkesløse gjøremål fordi systemet ”tvinger” oss til det”. Noen som kjenner seg igjen? Bare kapittel 7 gir ”nok mat” til at det er verd å kjøpe boka! – Og så får du så mye mer.

For alle som arbeider med ”vanskelige barn” er fortellingen om Per et stjerne-eksempel på hvordan det er mulig å forandre et livsløp. Steg for steg følger vi Pers LØFT-utvikling gjennom 3 måneder, fra å være definert som en gutt med store atferdsvansker fra han var 3 år i barnehagen og frem til 12 år, til en gutt

”alle liker”, og en familie som får et mye bedre liv. Fortellingen om Per kan også gi deg inspirasjon til nye konkrete handlinger i låste situasjoner på hjemmefronten!

Det er spennende og gir mange egne refleksjoner å følge Gro Johnsrud Langslets erkjennelsesreise i LØFT-landskapet. Alle som har levd en stund, og praktisert som terapeut, vil kjenne igjen noe fra sin egen utvikling – fra for eksempel ”frelst” innen en bestemt tilnærming, til et mer nøkternt engasjement hvor en ser at den bestemte metoden ikke egner seg til alle klienter. Og nyutdannede vil finne både støtte for sitt engasjement og ideer til videreutvikling i Gros bok.

Kjenner du at hverdagen som terapeut eller rådgiver trenger ny inspirasjon, vil Gros levende og nærværende bok kunne gi både glede og ny giv. Boka anbefales varmt.

hildeingebriksen@yahoo.no

*

KRYSSORD 3-2013

1			2	3	
4		5			6
7	8			9	
10		11		12	
13					
14					

Vannrett:

- 1 Guru som dessverre er død
- 4 Nært
- 7 Osteby
- 9 Klokke
- 10 Uten klær
- 13 Overblikk
- 14 Her kommer ”The Globe” ut

Loddrett:

- 1 Hovedstad i Europa
- 2 Engelsk avis
- 3 Struts uten vinger
- 8 --- Børge
- 11 Seilforbund (fork)
- 12 Ung
- 13 Lykken står den kjekke –

Premien er som vanlig kr. 250,- i avslag på neste Vetre-konferanse

✂ Løsningen sendes til :

Smedgata 49, 0651 Oslo (Merk: NFFT /Metaforum).
Innen 15. okt. 2013

Jeg har løst kryssord nr. 3-2013

Navn:

Adresse:.....

.....

E-post:

Det lyriske hjørnet :

Vi byr på et visdomsord denne gangen:

**"Ensomhet er ikke en lengsel etter selskap,
det er en lengsel etter beslektede sjeler."**

Marilyn French

Skriv til oss ...

og følg med på www.nfft.no og på NFFTs facebooksider. Red.

NFFT

GENERALFORSAMLING

Vette 6. februar 2014

Saker som ønskes behandlet
på NFFTs generalforsamling 2014
må være styret i hende innen 5. nov. 2013
Årskonferansen varer fra 5. til 7. februar.

NFFT – FONDET

Påminnelse:
Frist for søknad til
NFFT- FONDET
15. september 2013

Søknad kan sendes bagge@diakonhjemmet.no

Se for øvrig www.nfft.no under Fondet
for søknadsskjema og retningslinjer

NB!

PÅMINNELSE OG OPPFORDRING: PAR- OG FAMILIETERAPI- FORSKNING

Styret i NFFT er, som vi tidligere har orientert om, opptatt av å gjøre informasjon om pågående norske forskningsprosjekter, forskningspublikasjoner og doktorgrader innenfor vårt felt, tilgjengelige på vår hjemmeside www.nfft.no under fanen Forskning.

Vi får en del henvendelser fra fagpersoner som er interessert i å få oversikt over par- og familierapiforskning, og hvem de kan henvende seg til.

Denne siden må bygges opp i samarbeid med dere, og vi trenger innspill og informasjon om det som er aktuelt å legge ut på sidene.

Oppfordringen er at dere melder inn relevant forskningsstoff som bør legges inn på NFFTs hjemmeside.

På forhånd takk.

Send til: bente.barstad@nfft.no

S	O	M	M	A	R	Ø	Y
O	R	A	K	E	L	E	T
S	K	I	A	R	M	L	E
I	A	K	T	T	A	E	R
O	N	K	O	L	O	G	I
N	G	U	L	Ø	D	I	G
O	E	D	I	P	U	S	L
M	R	I	V	E	R	K	E

Løsning 2-2013

NYE BØKER:

Redaksjonen kan ikke omtale alle bøkene vi får til gjennomsyn. Den som ønsker å anmelde en av bøkene får den til odel og eie.

Gyldendal 2013

"Motiverende intervju - Samtaler om endring"

Tom Barth, Tore Børtveit, Peter Prescott
Motiverende intervju (MI) er en målrettet og klientsentrert samtaleform som kan brukes når man ønsker å utforske og styrke en klients indre motivasjon for endring.

Gyldendal 2013

"Multisystemisk terapi

for barn og unge med alvorlige atferdsvansker"
Scott W. Henggeler, Sonja K. Schoenwald, Charles M. Borduin, Melisa D. Rowland, Philippe B. Cunningham, Ane Sjøbu (overs.)
Boka gir en grundig innføring i det teoretiske og terapeutiske grunnlaget for MST og viser sentrale prinsipper og arbeidsmåter i behandlingsprosessen.

 Bli bokanmelder: Kontakt redaksjonen: kariyk@online.no

Universitetsforlaget 2013

Elsa Døhlje (red.), Anne Marie Støkken (red.)

I denne boken rettes oppmerksomheten mot utfordringer, muligheter og begrensninger for å realisere idealene om mer kunnskapsbaserte velferdstjenester. Her presenteres forskning på feltet, og forfatterne belyser hvordan fagutvikling kan eller bør skje for å fungere.

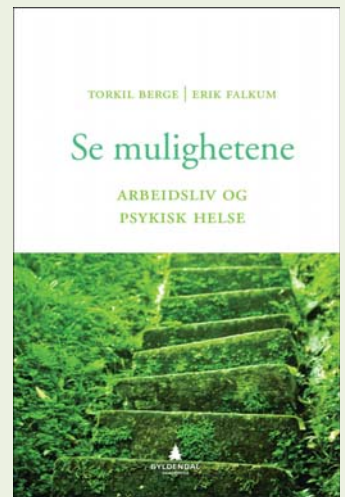

Gyldendal 2013

Ole Christer Finset Lund "Selvfølelses- og mindfulness- fokusert terapi (SMFT)

Manual for psykologisk behandling"

I denne boken introduseres du for selvfølelses- og mindfulness-fokusert terapi. Boken er skrevet som en praktisk manual for psykologer, leger, sykepleiere og andre med sosial- eller helsefaglig bakgrunn som ønsker å anvende SMFT i klinisk arbeid. Nyutdannede vil her finne mengder av nyttige intervensjoner som gjør det lettere å komme i gang med den kliniske hverdagen, mens erfarne psykoterapeuter vil finne refleksjoner som kan bidra med nye ideer og økt engasjement.

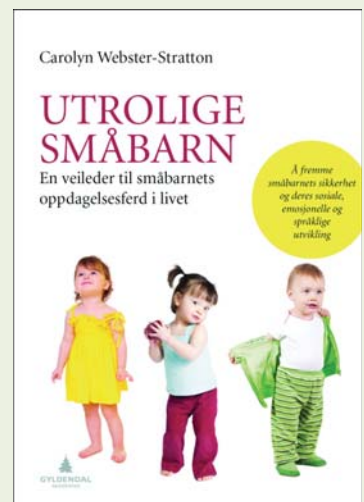

Gyldendal 2013

"Se mulighetene Arbeidsliv og psykisk helse" Torkil Berge, Erik Falkum

De fleste har behov for å delta i yrkeslivet. For hva du gjør, sier noe om hvem du er.

Å delta i arbeidslivet er en kilde til opplevelse, anerkjennelse, fellesskap og personlig identitet. Derfor er det viktig å utvikle metoder som gjør det mulig for dem som ønsker det, å ha en jobb – også når de har psykiske helseproblemer. Denne boken beskriver nyttige teoretiske forståelsesmodeller og konkrete tiltak som hjelper. En forutsetning for å lykkes er et godt samarbeid mellom personen selv og arbeidsplassen, og ofte også mellom helsepersonell og personell i NAV.

Gyldendal 2013

"Utrolige småbarn En veileder om småbarnets oppdagelsesferd i livet" Carolyn Webster-Stratton

Boka viser hvordan du på enkle, men virkningsfulle måter hvordan kan du forstå og fremme den fysiske, sosiale, emosjonelle og språklige utviklingen hos småbarnet ditt, og gi det trygghet?

DISPUK

Narrative og poststrukturalistiske perspektiver

KONSTRUKTIV PSYKIATRI HVAD FUNGERER I PSYKIATRIEN? HVAD VIRKER IKKE?

Denne konference vil eksemplificere, demonstrere og drøfte, hvad der rent faktisk virker i psykoterapi og psykiatri, men vil også påpege hvad der ikke virker og er spild af tid og penge. Der vil være oplæg fra professionelle i psykiatrien, fra brugere og pårørende samt debat-teater fra teatergruppen Billedspor.

Om baggrunden for konferencen

Der har især det seneste års tid været stærkt fokus på forholdene i psykiatrien: Overmedicinering, bæltefiksering, ingen tid til samtaler, elendige økonomiske res-sourcer, ingen efteruddannelse til personalet og uenighed om behandlingsfilosofien. Der har sidste år været to udsendelser i TV, DR 1, om diagnoser, psykiske lidelser og normalitet: "Gal eller Normal?" og senest har der været TV-udsendelser på DR1 og DR2 om det voldsomme medi-cinforbrug i Danmark.

Denne konference giver stemme til både brugere, på-rørende og professionelle med relation til psykiatrien - samt til et debatteater, hvor de medvirkende alle har haft kontakt med psykiatrien.

Helsingør • Den 3. og 4. oktober 2013, kl. 9-16

Holdnr. 799-13

NARRATIV PRAKSIS I SKOLEN 1-DAGS KONFERENCE I ÅRHUS

Det narrative perspektiv indebærer, at jo mere man er i stand til selv at fortælle eller få andre til at fortælle, jo rigere, mere alsidig og nuanceret bliver verden og jo flere handlemuligheder kan man få øje på.

Denne dag er relevant for alle som arbejder med under-visning og formidling.

Med udgangspunkt i bogen: Narrativ praksis i skolen, som udkom på Reitzels Forlag oktober 2012, vil en del af bogens forfattere på konferencen demonstrere, hvor-dan narrativ teori og metode kan inddrages i arbejdet i skolen.

Med Anette Holmgren, Allan Holmgren, Martin Nevers samt diverse oplægsholdere

Århus • Den 18. november 2013, kl. 9-16

Holdnr. 881-13

DISPUK'S 25 ÅRS JUBILÆUM PÅ KRETA

DISPUK afholder 25 års jubilæum på Kreta uge 35/2015. Udrejse forventes at blive lørdag den 22/8 med oplæg søndag, mandag, tirsdag, torsdag & fredag kl. 9-12.30 & 16-19.30 (onsdag fri). Hjemrejse lørdag den 29/8.

Sæt allerede nu kryds i kalenderen

Nærmere info følger. • Holdnr. 800-15

NARRATIV SUPERVISORUDDANNELSE NY INTENSIV 1-ÅRIG EFTERUDDAN-NELSE

Supervision er en spændende (og nødvendig) praksis, der styrker og professionaliserer behandlings- rådgivnings- og vejledningsarbejdet.

Denne efteruddannelse i narrativ supervision sigter mod at kvalificere deltagerne til at løse supervisionsopgaver, der strækker sig fra individuel supervision til supervision i både større og mindre grupper.

Uddannelsen sigter mod at deltagerne bliver i stand til at kunne supervisere i relation til både opgaverne, de involverede personer, gruppen, arbejdspladsen, samarbejdspartnere, kulturen, sproget og forhistorien.

Med Anne Romer

Snekkersten • Start den 25. marts 2014 • Holdnr. 700-14

NARRATIV TRAUMEBEHANDLING:

Sorg, krise, tab & traumer - del 1

Ny efteruddannelse for alle som arbejder med personer ramt af større eller mindre traumer og som er interesseret i at inddrage narrative perspektiver i deres arbejde.

Formål:

- At introducere deltagerne til teori, filosofi og grundprincipperne i narrativ traumebehandling
- at vise og eksemplificere disse grundprincipper i praksis
- at give deltagerne mulighed for at tilegne sig metoder og praksisformer, som de umiddelbart kan anvende i eget arbejde med personer ramt af traumer.

Med Allan Holmgren

Oslo • Start 1. april 2014 • Holdnr. 451-14

SKANDINAVISK LEDER- & KONSULENTUDDANNELSE

Lad fortællingen gøre arbejdet • Menneskelig & professionel udvikling

Dette intensive og krævende uddannelsesforløb tager udgangspunkt i deltagerens eget job, egen organisation, egne problemstillinger, udfordringer og praksis.

Uddannelsen henvender sig til praktisk arbejdende direktører, ledere og chefer på alle niveauer og for interne og eksterne konsulenter i Skandinavien.

4 uger fordelt over 2 år på Kreta.

Med Allan Holmgren • Kreta • Start 26. april 2014

Holdnr. 782-14

Læs mere på www.dispuk.dk - søg på Holdnr.

Efteruddannelser, kurser, samtaler, terapi, coaching og workshops
www.dispuk.dk

NFFTs ÅRSKONFERANSE

5. – 7. februar 2014

Thon hotell – Vettre i Asker.

TEMA:

**» TERAPEUTEN PÅ DAGSORDEN.
Hva trenger hjelperen? »**

Hovedforelesere: Psykolog Per Isdal fra ATV, m.fl.

Følg med på www.nfft.no for løpende oppdatering.

Det blir også workshops, systemiske dialoger,
sangkafé, dans, og andre innslag.

Mer informasjon og invitasjon i neste nummer.

🔊 NFFT: Norsk forening for familieterapi 🔊

Velkommen!

INNHold: METAForum 3-2013

FASTE SPALTER:

Foreningsinfo	2
Redaksjonens røst	3
Styrets side: Pelle Slagsvold	4
Kryssord	35
Lyrisk hjørne / Div. info	36
Nye bøker	38

ARTIKLER og REPORTASJER:

"Rapport fra Ramallah"	5
Sidsel Ingunn Larsen og Erling Fidjestøl	
"Reisebrev fra Orlando"	10
Åse Aurdal, Ingrid Skjelten og Tone Grotle.	
Gudmund Fossli og Hilde Opstvedt.	12
"En engel til besvær"	16
Olav R. Thelle	
"Glimt fra Nordisk ledermøte 2013"	
Pelle Slagsvold	21
Journal of Family Therapy	22
Pål Abrahamsen	

SYSTEMISKE KAFEER:

Søren Hertz på Litteraturhuset	18
Arve Bjelland Grov	
Randi Bagge og Øyvind Iversen i Drammen	
Marit Reinfjord Simonsen	20

BOKOMTALER:

"Overfladisk og misvisende ..."	23
Asbjørn Karki Ulvestad	
"Tilsvar til Asbjørn Karki Ulvestad"	
Per Lennart Lorås	25
"Metoder og perspektiver i barne- og ungdomsforskning."	
Forf: Elisabeth Backe Hansen og Ivar Frønes. (Red.)	
Omtale: Per Lennart Lorås	26
"Håndbok i kognitiv adferdsterapi ..."	
Roger Hagen og Kirstin Martinsen (red.)	
Omtale: Ellen Syrstad.	30
"Dialog med barnet ..."	
Forf: Bjørg Røed Larsen	
Omtale: Per Lennart Lorås	32
"LØFT på sitt beste"	
Forf. Gro Johnsrud Langslet	
Omtale: Hilde Ingebrigtsen	34

Avsender:
Enerhaugen
familievernkontor
Smedgata 49 Tøyen
0651 Oslo

INVITASJON

NFFT & METAFORUM

Norsk forening for familierapi inviterer til det 16. førjulsseminaret
i Gamle Logens stemningsfulle lokaler i Oslo sentrum
torsdag 5. og fredag 6. desember 2013.

MANGFOLD **- Verdier og verdighet i møtet med den andre**

MANGFOLD & KULTUR.

- Verdier og verdighet i møtet med den andre.

Fakhra Salimi

Leder av MiRA.

(Ressurssenter for innvandrere- og flyktningkvinner)

Cand. mag innen sosiologi, sosialantropologi
medier og kommunikasjon

MANGFOLD & TRO

- Verdier og verdighet - i terapi".

Gry Stålsett

Psykolog PhD

Cand.mag. i kristendom, offentlig organisasjon –
administrasjonsvitenskap, engelsk og gresk.

Skuespiller Svein Tindberg,

Reflekterer og leser egne tekster fra forestillingen
"Abrahams barn" den ene dagen.

Dag to har han med seg slampoetene

Sarah Camille og Fredrik Høyer.

SETT AV DAGENE !

Se invitasjon vedlagt dette nummeret av Metaforum.

Påmelding via www.nfft.no